درعلطه غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK" Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փոլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

Աղեքսանդրիոյ մեր Թղթակցէն ստացանք այս առաւօտ՝ Նուպար փաշայի յուղարկաւորութեան հանդէսին մանրամասն նկարագրութիւնը զոր պիտի հրատարակենք վաղուան Թուով:

ՎԱՆԱՅ ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Առաջին անգամ, երբ դեռ փոխանակ արդահատանքի, կրօնափոխ Վանեցիներու պարագան լոկ զայրոյթ կ'ազդէր կրօնասէր Հայերու, չվարանեցանք բնաւ, այս սիւնակներուն մէջ յայտարարելու թէ կրօնափոխ Վանեցիները այնու մանաւանդ արդահատելի են՝ որ կրօնափոխութեան քիչ ու շատ ստիպողական հարկը՝ սովամահութեան ազդած արհաւիրքին չափ և գուցէ անկէ աւելի երկիւղ ու ահ կը պատճառէ անոնց հաւատասիրութեան:

Դէպքերը կատարելապէս ապացուցին թէ մեր Ներողամիտ հայեացքը իրաց ճշմարիտ կացութեան համաձայն էր և անոնք որ Ս. Պատրիարք Հօր տխրագդեցիկ շրջաբերականը աչքէ անցընելու առիթը ունեցան, պիտի ընդունին մեզի հետ թէ կրօնափոխ Վանեցիները ո՛րքան ալ պարսաւանքի արժանի չեն խղճամիտ դատաւորներու կողմէ:

Սակայն, ինչպէս որ պարսաւանքի ծայրայեղութիւնը իր վնասները ունի և արդարութեան հարկ մը կը ծանրանար մեր վրայ պատասխանատուութեանց սահմանը որոշակի գծել կրօնափոխական հոսանքին պատճառած տրտունջներու տեղատարափին առթիւ, ներողամիտ ոգւոյն չափազանցութիւնն ալ իր վտանգաւոր կողմերը ունենալուն, այսօր նոյնքան պատշաճ կը նկատենք կրօնափոխներու ընթացքին չափազանցուած արդարացումը իր բնական ճշգրիտ շրջանակին մէջ պարփակել:

Իրաւ է որ անգթութիւնը գէշ խորհրդատու մըն է և Ֆրանսական առածը կատարելապէս իրաւունք ունի երբ կ'ըսէ թէ «անօթի փորը ականջ չունի»: բայց անշուշտ ամէն անոնք որ քիչ ու շատ ապրած են փորձառութեան հովտին մէջ որ աշխարհ կը կոչուի, պիտի ընդունին մեզի հետ թէ մարդուս պարտականութիւնն է խղճմտանքը մանաւանդ այնպիսի պարագաներու ուր անոնք մասնաւոր հակամէտութիւն մը ցոյց կու տան լռելու ինչ որ պէտք չէ որ լսեն և լսել չպիտի ուզէին սովորական պարագաներու:

Քի կարծուի սակայն որ բնել կ'ուզենք թէ այդ կամաւոր խլութիւնը փորձութեան մէջ գտնուող ամէն անհատէ կարելի է պահանջել: Սոփեսկա այնպիսի առաքինութիւն մըն է որուն թէեւ Հայերէ շատերը, մանաւանդ Վանեցիները, կարող են, երբ խնդիրը Լուսաւորչի Ս. Հաւատքը պահելու վրայ է, գոնէ չըսենք փոքրոգի՝ այլ տկար հոգի փոքրամասնութիւնէ մը սպասելը բանաւոր չի պիտի ըլլար:

Ինչ որ ալ ըլլայ ուրեմն Վանի մէջ նկարագրուած չքաւորութեան չափը, մենք պիտի պնդենք թէ դարձեալ տկար հոգիներն են որ կը տկարանան իրենց հաւատքի պարտականութեանց մէջ և պատառ մը հացի փոխարէն կրօնափոխ ըլլալով կը ծախեն իրենց խղճի անդորրութիւնը կեանքերնուն միացորդ բոլոր տարիներու միջոցին:

Սակայն ն՞երելի է տրամաբանել սրտին հետ երբ նա տկար է կ անզօր չկրնալը չունի իր այն պէսդ յատկութիւնները որ Հայոց մեծամասնութեան իր մայրենի Եկեղեցւոյ վերաբերման կապերուն աննման և եզական յատկանիշն են և որոնք ի յայտ եկած են միշտ, դարերու ընթացքին մէջ, մանաւանդ երբ այդ կապերը » և է խզման մը վտանգին ենթարկուած են:

Ուստի, խոստովանելով հանդերձ որ հաւատափոխ Վանեցիները իրենց նախահայրերուն և նոյն իսկ իրենց ժամանակակից եղբարց ցոյց տուած հոգեկան կորովին արժանի ընթացք մը ցոյց չեն տար, քանի որ գիտենք թէ այդ ընթացքը ինչ ինչ բացառիկ պարագաներու հետեւանքն է, պարտական ենք այդ պարագաները մեղմացնել որպէս զի անոնք տկարանալով՝ տկար հոգիներու վրայ ունեցած իրենց բացառիկ ազդեցութիւնն ալ միասին կորսնցնեն:

Արդ, որո՞նք են այդ բացառիկ պարագաները, միայն ու միմիայն չքաւորութիւնը այն երեք բաներու որոնք ազգի մը գոյութիւնը պիտի ապահովեն, ըստ աւուրթեան համբաւաւոր անձնաւորութեան մը՝ դրամ, դրամ և դարձեալ դրամ: Այո՛, և միանգամայն ո՛չ. դրամը, այո՛, կարեւոր բաժին մը պիտի ունենայ տկարհոգի Վանեցիները կրօնափոխութեան աղէտէն զերծ պահելու համար, բայց լոկ դրամը չի պիտի բաւէ սպառնացող չարիքը վանելու համար երբ այն դրամը՝ չընկերանայ նաեւ այն միւս զօրութեան որուն մարդանունը կու տան և որ դժբաղդաբար դրամի չափ, գուցէ դրամէն աւելի, կը պակսի մեր մէջ, մանաւանդ գաւառներու մէջ:

Երբ այսօր Վանայ պէս կարեւոր գաւառէ մը չքաւորութեան և կրօնափոխութեան գոյժեր կը հասնին, զարմանալի, միանգամայն ցաւալի չէ՞ որ չենք չնորհք հովիւ մը չի կայ հոն որ տեղեկագրէ Պատրիարքարանի իրաց բուն կացութիւնը, նոյն իսկ այս ժամուս որ չարիքը արդէն պատահած է: Այդպիսի հայաչատ վիճակ մը ուր ոչ թէ աղէտ մը հասնելէ վերջը տեղեկագրելու, այլ նաեւ չհասած, իբր պաշտօնական պատասխանատու հովիւ, կանխագուշակելով Պատրիարքարանի զեկուցանելու վարչական հարկը կայ ու կը մնայ, կա՞յ ու կը կենա՞յ կրօնական մը որ արժանեօք ներկայացնէ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութիւնը:

Մենք սովոր ենք ամէն բան ուրիշի վրայ բեռցնել և եթէ ոչ ոք գտնենք իբր պատասխանատու, Աստուծոյ վերագրել մեզի պատահած ամէն չարեաց սկզբնապատճառը, ադանց մըտածելու որ Աստուած աղէտը ստեղծած է մարդերը աչալուրջ և զգաստ հայեացք ընելու համար: Լիմ. կտուց և Աղթամար, Վանայ այս երեք փառաւոր Թեմերը, ապիկար կրօնաւորներու ձեռքը խաղալիք դարձած են և կրօնափոխական աճարկու հոսանքին առջեւ Վանայ լճին հոսանքները իրենց կարգին տղայական խաղալիքներու կարգը անցած են այլ եւս: Բայց որո՞ւ է յանցանքը, ցորե՞նին որ այս տարի նըւազ, դալ տարի կրնայ առատ հունձք պարգեւել, թէ մերինը որ չենք փութացած ժամանակէն իրենց պաշտօնին բարեփոխութեան արժանի եկեղեցականներ ղրկել այդ արգաւանդ անհովիւ վիճակին մէջ:

Հոս արդարութեան պարտք մըն է ըսել սակայն թէ կայս. կառավարութեան փափաքին համաձայն թէեւ Պատրիարքարանը ջանաց բանիբուն առաջնորդ մը ղրկել Վան, բայց մեր անձնամոլ եկեղեցականներէն հատ մը չի ներկայացաւ որ հաճի ստանձնել այդ պաշտօնը:

* * *

Բայց եղածը եղած է և անօգուտ է վայնասուններ բարձրացնել՝ յետադարձ ակնարկներ նետելով անցեալ տեսարաններու վրայ, քանի որ ներկայ պատկերը որ այնքան տխուր գոյներով նկարագրուած է պատրիարքական շրջաբերականին մէջ, արդէն բաւական ծանրակշիռ է բոլոր մեր ուշը իր վրայ հրաւիրելու համար:

Ինչ ըրի՞նք, սակայն, այն մէկ երկու ամիսներէն ի վեր որ Վանայ կրօնափոխութեանց գայթակղութիւնը ահռելիհամեմատութիւններ ստացաւ: Իբր տարիքը անցուցած տգեղ աղջիկ մը, որ գոնէ կլորիկ դրամօժիտ մը ունենալու առաւելութիւնն ալ չ'ընծայեր, Վանայ վիճակը վիճակի գրինք մեր Պոլսեցնակ եկեղեցականներուն մէջ որոնք ամէնք՝ այսօր են վասխ-րի ափունքէն կրօնային պատգամներ որոտալու և որոնց ոչ մէկը, փոխանակ ինքնայօժար դիմումով մը՝ վտանգուած հօտին փրկութեան փութալու, հազար թախանձանքով առաջարկուած պաշտօնն անգամ ընդունելու յօժարութիւնը ցոյց չտուաւ:

Իրաց այս վիճակին մէջ, ինչպէս չխոստովանիլ որ մեր կղերը ոչ միայն մեր օրհնեալ հին եկեղեցականներուն արժանի յաջորդները չէ, այլ նաեւ հայ աշխարհականներուն եկեղեցասիրութեան և ողորմածութեան չափ ալ չի սիրեր իր ծառայած եկեղեցին ու ժողովուրդը:

Ս. Պատրիարք Հօր հոգեցունց շրջաբերականը արդէն գթառատ արձագանգ մը գտած է ամէն հայու սրտին խորը: Սկզբնական հանգանակութիւն մը, քանի մը հարուստ ազգայնոց գթասիրական և եկեղեցասիրական անսպառ զգացմանց մէկ նորագ ապացոյցը տուած է արդէն: Թո՛ղ որ հաւաքուելիքը, ցարդ հաւաքուած համեստ գումարն ալ իր բարեբար ազդեցութիւնը պիտի ունենայ, բայց դրամը կայ և մարդն է որ կը պակսի և մէն միժամ որ կըսահի, տաբուան մը աւերը կը գործէ գայթակղեալ և չքաւոր Վանեցիներուն մէջ:

Արդէն կայսերական կառավարութիւնը խոստացած է տեղական ինչ ինչ գլխաւորութիւններ ընծայել կրօնափոխական ազգաւեր հոսանքը կասեցընելու համար: Առայժմ, նուիրատու հայերուն դրամական պարգեւները՝ գործնական օգտակարութենէ զուրկ կը մնան և ժողովուրդը ամսական 5 ղրուշի համար կը շարունակէ կրօնափոխ ըլլալ: Հայ եկեղեցականները գոգցես կուրացած և անտեղեակ Լուսաւորչի փառաւոր անցուցած ճգնաժամին, փոխանակ Ս. Պատրիարք Հօր հրաւէրին անսալով, չուրջը բոլորելու և խմբովին փութալու վտանգուած հօտին փրկութեան, իրենց դարաւոր վերարկուին լայն ծալքերուն մէջ կը ծալլեն իրենց անձնամոլ հովուի անփոյթ թեւերը:

Եւ կը զարմանա՞նք տակաւին թէ հայերը կրօնափոխ կ'ըլլան... Ամէն բան, նոյն իսկ կրօնքը, մրցման անողորմ օրէնքին հպատակ է այսօր և ինչպէ՞ս կ'ուզենք որ գաւառացի հայուն կրօնական bէա՜լը չխախտի և միսիոնարներու և բաժերաններու գիրկը չնետուի այն երբ մեր... ըլլալէս գիրկ մը կը գտնէ հոն նետուելու համար, մինչդեռ մերինները՝ իրենց գիրդ ու պարարտ մարմինները հեռուն, վտանգուած հօտէն կարելի եղածին չափ հեռուն, գեղազուարճ գաշտերու մէջ կը պտտցնեն հոն որոնելով իրենց մարմնապաշտ հոգեւորականի հեշտ գործունէութիւնը:

ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

Աւասիկ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ մայրաքաղաքիս կարող ազգայիններէ տասներուն ղրկուած շրջաբերական-նամակը.

Ներքին գաւառաց հայ ժողովրդեան համար աղէտ մ'եղան անցեալ տարուան երաշտութիւնն և հնձոց նուազումը: Աղքատ ժողովուրդն արդէն քանի տարիներէ ի վեր կարօտութեան մատնուած, այժմ ալ արմտեաց նուազութեան պատճառաւ՝ գրեթէ սովամահ վիճակի մ'առջեւ կը գտնուի, և հազարաւոր կեանքեր ենթարկուած են վտանգի:

Ներքին ու արտաքին հանգանակութիւնք վերջացած, նպաստները դադրած, հազիւ կարելի կը լինէր մեզ ազգովին բացուած որբանոցներու ամսական նպաստները մեծ ճիգերով հայթայթել, և հազարաւոր անտէրունչ մանուկներէն փոքրիկ խումբ մը պատսպարել, և ահա սովատանջ օրհասականներու համար օգնութեան աղաղակներ կը հասնին մեզ, մինչդեռ միջոց չունինք մենք անոնց նպաստելու և կեանքը փրկելու: Ներքին գաւառներէն շատերուն մէջ նոյն ողբալի տեսարանը կը պարզուի, բայց մանաւանդ Վանայ կողմերն աղէտն ահեղ է. անսուաղ մեռնողներու անուններ ու ցուցակներ կը հաղորդուին մեզ, յուսահատութենէ իրենց կեանքը կարճելու փորձողներ կը գտնուին, տուն և ընտանիք լքանելով փախչողներ ալ կան, խոտի արմատներ և անբնական իրեր սնունդի տեղ կը գործածուին. այս ձմրան եղանակին՝ կիներ ու աղջիկներ իրենց մերկութիւնը հազիւ ծածկած մազէ քուրձով մը, սար ու ձոր կը թափառին վայրի խոտերով սնունդ հայթայթելու համար:

Այս աղէտներուն դարման տանելու և ժողովուրդը սպառնալից վտանգներէ փրկելու համար մեր միջոցն ու ապաւէնն է՝ բարեսէր անձերու գթութիւնն ու օգնութիւնը: Այնչափ աւելի հարկ է մեզ փութացնել և յաւելուլ այս օգնութիւնն, որքան օտար դաւանութեանց քարոզիչներ, ինչպէս դուք ալ լսած էք արդէն, պատեհ առիթ կը սեպեն մեր Ս. Եկեղեցւոյ հարազատ զաւակաց խղճին վրայ ալ ճնշում ի գործ դնել և ստիպել զանոնք կրօնի փոփոխման պայմանով փոխարինելու նպաստներն, հակառակ այն բարեսէր ու ողորմած օտարազգիներու զգացմանց, որոնք զուտ մարդասիրական նպատակաւ դրած են այդ նպաստներն անոնց տրամադրութեան ներքեւ:

Ուստի կոչումն ընելով նաեւ Ձեր բարեսիրական զգացմանց, կը խնդրենք որ հաճիք կարեկից ակնարկ մը նետել այդ թշուառ կարօտեալներուն վրայ, և Ձեր այն կարկառելով դէպ ի այս խեղճերն, ուղարկել մեզ նպաստի գումար մը Ձեր կարողութեան չափով ու Ձեր զգացմանց ուժով, որպէս զի օր յառաջ օգնութիւն մը հասցնենք կարօտելոց և սատարենք վտանգեալ եղբարց:

Վստահ ենք որ մեր հրաւէրն խոր արձագանգ պիտի գտնէ Ձեր հոգւոյն մէջ, և կը հայցեմք ի Տեառնէ վարձահատոյց լինել Ձեր սիրայօժար ողորմութեան և զերծ պահել զՁեզ ամէն աղէտէ և վտանգէ, և օրհնութեամբ և սիրով կը մաղթեմք ողջ լինել Ձեզ ի Տէր:

Մնամք աղօթարար
Պատրիարք Կոստանդնուպոլսոյ

ԳԱՒԱՌԻ ԿԻՆԵՐԸ

Սիպիլի յօդուածները որոնք ընկերային ամենափափուկ խնդիրներու շուրջը կը դառնան միշտ, ցոյց կու տան ներհուն հրապարակագրի մը բովանդակ կարողութիւնը, և իր պաշտօնակիցներուն առջեւ նախանձելի ընելու աստիճան կը բարձրացնեն զինքը մեր մտաւորական աշխարհի պատուանդանին վրայ: Մանաւանդ «Ճշմարիտ Բարեկամը» վերնագրով իր վերջին յօդուածը որ մեծ հետաքրքրութեամբ կարդացուեցաւ կիրակի մէջ եւս՝ թելադրեց գիս քանի մը տողով մէկ երկու ընծայնէր տալ մեր գաւառացի կիներու բարքերէն և անոնց գործունէութենէն:

Մեր յարկերուն ներքեւ՝ մեր խաթուններ չեն այն կիներէն, որոնց ճշգրիտ նկարագիրը ցոյց տուած էր մեզ Սիպիլ, նմանցնելով զանոնք օդին մէջ տարուբերող փետուրներու: Ասոնք թէ՛ տանը տիկինը և թէ՛ սպասուհին են միանգամայն, և շատ անգամ ալ արհեստաւորի կամ գործաւորի տարազով կը ներկայանան: Հոգ չէ թէ մանուսա կամ զենջակ գործելու սահմանէն անդին չանցնիր ասոնց արուեստագործութիւնը, սակայն նպատակը որով կ'առաջնորդուին անոնք, ազնիւ է. օգնել իրենց այրերուն՝ տնտեսական լաւագոյն վիճակ մը չինելու համար ընտանեկան յարկին տակ և դիմագրել կեանքի նիւթական ձախող պատահականութեանց:

Հոս նոյն իսկ շատ օրինակներ ունիմ. բնակած թաղիս մէջ կայ ընտանիքի հայր մ' որուն կինն ու աղջիկները զենջակագործութեամբ կը զբաղին, կինը իր ամուսնոյն օգնելու, իսկ աղջիկներն իրենց օժիտը պատրաստելու նպատակով: Ուրիշ կին մ' նոյն գործով կը պարապի իր մէկ հատիկ աղջկան լաւ դաստիարակութիւն մը տալու համար, քանի որ ամուսնին տնտեսական վիճակը պատուաւոր մըն է այդ բաղձանքին առջեւ, առանց իր մայրական օժանդակութեանը: Դարձեալ կին մ' բաւական տարիքոտ՝ իր անզուգական ձախորդէն չի բաժնուիր, և իր ծերացած էրկանը ընտանեկան հոգը թեթեւցնելու կ'աշխատի:

Ասոնցմէ զատ, ուրիշ գաւառներու, ի մէջ այլոց Մարզուանի մէջ՝ մանուսագործ կիներ անհաշուելի են: Ամասիոյ մէջ չերամաբոյծ կիներ չեն պակսիր: Թոքաթի մէջ տեղական կտաւ, գօտի, եւն. գործողներ կը գտնուին համեստ օրապահիկով: Շատ երկար և գուցէ ձանձրացուցիչ ըլլայ, եթէ բոլորն ալ մէկ առ մէկ թուել ուզենք հոս:

Այս կիները որ ճշմարիտ օգնականի մը դերը կը կատարեն իրենց ամուսիններուն մօտ, կամ այն աղջիկները որ քրտնաթոր աշխատութեամբ կը զարդարեն իրենց լանջքը ոսկիի շարոցներով, տնտեսականօրէն աւելի չե՞ն մօտենար «ֆէմինիզմ»ի գաղափարին զոր կը յուզէ այսօր Եւրոպայի գեղեցիկ սեռը:

Կինը առնական իրաւունքները հաւասարապէս վայելելու տենչէն առաջ՝ պէտք է որ գիտնայ իր գոյութիւնը պահելու միջոցներն ալ, պէտք է որ բաժնէ ընտանեկան բոլոր հոգերը, պարտականութիւնները. ահա՛ այս պարագային մէջ միայն մեր գաւառացի գործաւորուհիները առաւելութիւն մը պիտի ունենան բոլոր այն կիներուն վրայ, որոնց դերը սալոնի մը մէջ կամ բազմալար դաշնակի մը վրայ կ'աւարտի:

Մեր այս գաւառացի քոյրերը լաւ օրինակ մը չե՞ն կրնար ըլլալ աւելի զարգացած և լուսամիտ տարրերու — խօսքս մեզի համար է — որոնք իրենց մտաւոր ու բարոյական դաստիարակութեան հետ համընթաց առաջ տանին արուեստագիտութիւն, գոնէ նիւթական դժնդակ պարագաներու մէջ՝ ապրուստի մտահոգութենէ զերծ մնալու համար — ինչպէս որ երբեմն այս մասին գրուեցաւ այս սիւնակներուն մէջ: Եւ փոխադարձաբար, գաւառներու իգական սեռը՝ իր արհեստաւորի համբաւը պահելով հանդերձ՝ եթէ քիչ մըն ալ զարգարէ իր միտքը, աւելի բարեկիրթ և սիրուն չպիտի՞ երեւայ:

Կ. Գ. ՍԷՖԷՐԵԱՆ
Կիրասոն

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՂԱԹՈՆ, ծագում եւ կենսագրութիւն, գրեց «Ընտանեաց Բարեկամ մը»: Տպագր. Վենետիկ, Ս. Ղազար: — ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ, գրեց Հրանդ Ս. Խանճեան: Տպագր. Պոլիս, Ն. Կ. Պէրպէրեան:

Սիրուն պզտիկ հատոր մը, — այն մաքուր տպագրութեամբ որուն վարժեցուցած են մեզի Մխիթարեան Հայրերը, — Աղաթոն Գրիգոր էֆէնտիի պատկերովը զարդարուած, ճշմարիտ կենդանագիր մ' լուսանկարի պէս յստակ՝ որ ընթերցողին դէմ կը դնէ խոհուն ու գթոտն անձը, հանդարտիկ երեւոյթով, բարի դէմքով ու խելացի աչքերով: Գիրքին առաջին մասը նուիրուած է Աղաթոն ընտանիքին նախահայրերուն, շահեկան ծանօթութիւններով ու «ազգաձիւղի» ցուցակով մը: Յետոյ կ'անցնինք կենսագրութեանը, երկու տարուան հանրային բազմարդիւն գործունէութիւն մը՝ հազիւ երսուն էջի մէջ պատմուած, որ շատ քիչ է: Իրաւ է թէ ընդհանուր գիծերը ամփոփ կերպով կը ներկայացուին այդ 5-600 տողերուն մէջ, ծննդեան թուականէն (1823 յուլիս) մինչեւ մահուան թուականը (1868 մայիս): Պատանեկութիւնը Խասգիւղի մէջ անցած, Ճէզայիրլեան Մկրտիչ ամիրային պաշտպանութեանը տակ որուն շնորհիւ Բարիզ կը ղրկուի ու կրինեոնի երկրագործական վարժարանը կը մտնէ՝ նախապատրաստական ուսումները ստանալէն ետքը: 24 տարեկան հասակին, Պոլիս կը դառնայ՝ վկայականը ստացած և Ֆրանսայի, Պելճիքայի ու Անգլիոյ մեծ ագարակներն ու չերամաբուծական կեդրոնները այցելած: Աղաթոնի կենսագիրը որ «Ընտանիքին բարեկամ մը» համեստ ծածկանունը առած է, քայլ առ քայլ կը հետեւի անոր վարած պաշտօններուն՝ նախ և առաջ կազմակերպիչ ու տնօրէն Այ-Մամայի երկրագործական դպրոցին (Սան-Սթէֆանոյի մօտ), յետոյ տեսուչ Ճէզայիրլեանի առեւտրական ու սեղանաւորական ընդարձակ գործառնութեանց, որոնց դադրելէն ետքը պահ մը ինքզինքը կու տայ գրչի աշխատութեանց՝ հայերէն ու ֆրանսերէն: 1856ին անգամ կը նշանակուի Առեւտրական բարձրագոյն Խորհուրդին, 58ին սով. կառավարութեան կողմէ պատուիրակ կ'երթայ Թիֆլիսի ցուցահանդէսին, վերադարձին՝ անգամ կը կարգուի հաշուակալութեան ատեանին և քիչ ետքը, ստորնանի բարձրացումով, կարեւոր պաշտօն մը կը ստանձնէ Ելմական Նախարարութեան բարձրագոյն դիւանին մէջ ուր մեծապէս կը գնահատուի իր կարողութիւնը տէրութեան տոմարներուն պատրաստութեան ու կանոնաւորման գործին մէջ մանաւանդ. 1863ին Կ. Պոլսոյ ցուցահանդէսին յանձնախումբին կ'անդամակցի երբեւ քարտուղար, ինքը պատրաստելով ծրագիրը: Ցաջորդ տարին, Թուրքիոյ հեռագրութեան ընդհանուր տնօրէն կը կարգուի, պաշտօն՝ որուն վրայ կ'աւելնայ 1866ին, Թղթատարական տնօրէնութիւնն ալ: Այս տիտղոսով, երկիցս Բարիզ կը ղրկուի համաժողովներու մասնակցելու, և վերջին այցելութեանը—իր մահէն գրեթէ երկու ամիս առաջ—երբ հիւանդ պառկած էր Ֆրանսական ոստանին մէջ, Կ. Պոլսէն կը ստանայ կայսերական հրամանագիրը որ զինքը կ'անուանէր Հանրօգուտ շինութեանց նախարար, մինչ Նաբոլէոն Գ. գրեթէ միեւնոյն ատեն կը նուիրէր անոր Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան խաչը:

Գիրքին յաջորդ քանի մը էջերը նուիրուած են Աղաթոն էֆէնտիի երկասիրութիւններուն, որոնց «գրական» անունը տրուած է՝ մեր կէն տարբեր ըմբռնումով մը անշուշտ, քանի որ այդ գրուածքները կը վերաբերին զուտ երկրագործական, տնտեսագիտական և ուրիշ մասնագիտական նիւթերու: Էջ մըն ալ նուիրուած է անոր ազգային կեանքին, իբրեւ անդամ Պատրիարքարանի ժողովներուն, սատարող Խասգիւղի Ներսէսեան դպրոցին, հիմնադիր Բարեգործական ընկերութեան, և հեղինակ՝ Նուպար-Շահնազարեան վարժարանը այստեղ հիմնելու գաղափարին:

Կենսագիրը անշուշտ խղճամիտ պրպըտումով հաւաքած նշանակած է այս բոլոր պարագաները, դժուարին գործ՝ գնահատման արժանի՝ Աղաթոնի պէս մեծ անձնաւորութեան մը կեանքը հատորի մը մէջ ամփոփուած պահելու և նոր սերունդին ու յաջորդներուն փոխանցելու օգտակարութեամբը մասնաւորապէս: Բան մը միայն որ կը պակսի անոր մէջ, մարդուն ներքին կեանքն է, անհատական նկարագիրը, մտքին ու սրտին ուսումնասիրութիւնը, մանրամէկելով, յիշատակներով համեմուած այն չես գիտեր ինչը որ կենսագրութեան մը հոգին է: Եթէ «Ընտանիքին Բարեկամը» դիւրութիւն ունենար ասոնք ալ աւելցնելու իր լուրջ աշխատասիրութեանը վրայ, կըրկնապէս խնդակցութեան արժանի պիտի ըլլար, թէեւ այդ թերին կերպով մը կը լրացնեն Ներսէս Պատրիարքին քարոզը, և Օտեանի ու Սէրվիչէնի դամբանականները որոնք կցուած են կենսագրականին:

Երանի՜ թէ այս պզտիկ սիրուն հատորը սկզբնաւորութիւնը ըլլար կենսագրականներու շարքի մը որոնք յաջորդաբար հրատարակուելով ամփոփէին կեանքը ու գործերը անհետացող սերունդին նշանաւոր հայ դէմքերուն՝ գիտական ու բանասիրական աշխարհէն: Օրը օրին կարդացուած լրագրական էջերը շուտով կ'անհետանան, հազարէն մէկ ընթերցողի քով հազիւ պահուելով հաւաքածուի ձեւին տակ. մինչդեռ գիրքը կը մնայ, մօրմէն զաւկին կ'անցնի ու զաւկէն թոռանը, մատենադարանին խորշերուն մէջ տարուէ տարի թանկագին դառնալով՝ պատուական գինիի մը կամ գեղեցիկ նըկարի մը պէս. և Աղաթոնին կենսագրութիւնը այդ երկու յատկութիւններն ալ ունի:

* * *

Փոխանցումը դժուար պիտի ըլլայ, ծաւալով աւելի մեծ՝ բայց նիւթով նուազ շահեկան գիրք մը յիշատակելու համար այս տեղ: Եւ սակայն, քանի որ ամէն օր կը կրկնեն մեզի թէ դրական ժամանակի մը մէջ կ'ապրինք, թէ դրամը ու առեւտուրը մեր կենսական ջիղերն են, թէ թուաբանութեան ու տոմարակալութեան առջեւ պէտք է տեղի տան բանաստեղծութիւնը ու փիլիսոփայութիւնը, ուրեմն — կամայ ակամայ — նոյն հաճոյքով ողջունելու ենք այսօր թուանշաններով լեցուն դասագրքի մը երեւումը՝ ինչ խանդավառումով որ կ'ողջունէինք դեռ մինչեւ տասը տարի առաջ քերթուածներու հատոր մը կամ վէպ մը:

Ն. Կ. Տիւզեանեան Տոմարակալութեանց ետքը, գործի մարդեր ըլլալու պատրաստուող երիտասարդներուն օժանդակ ըլլալ կուգայ Հրանդ Ս. Խանճեանի Առեւտրական թուաբանութիւնը որ նոր լոյս տեսաւ: Հեղինակը, թէեւ տակաւին երիտասարդ, առեւտրական ասպարէզին մէջ գործնականապէս ամբողջացուցած է դպրոցի մէջ իր առած դասերը, և անձնական փորձառութեամբ նշմարելով անոնց պակաս կողմերը՝ յօրինած է այս դասագիրքը: Իր նպատակը եղած է, թուաբանութեան հիմնական կանոնները պարզելէ ետքը, սորվեցնել ուսանողին որ շուտով և դիւրաւ կատարէ վաճառականական ամէն հաշիւ, ընտելանայ տոկոսի, զեղչի, վճարաժամի և այս կարգի ուրիշ գործողութեանց, գիտնայ թէ ինչ է Սակարան ըսուածը,—որ լրագիրներու Սակարանի Ցուցակէն չի սորվուիր ապահովապէս,—փոխարժի ու առպիրաժի հաշիւները, և այլն:

Որչափ որ լսեցի ձեռնհաս անձերու բերնէն, այս ծրագիրը յաջող կերպով գործադրած է իր պատրաստած դասագիրքին մէջ, որուն յառաջաբանէն անդին անցնելու չեմ համարձակիր՝ անձեռնհասութեանս գիտակցութեամբ։ Եթէ Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեան, որ կատարեալ ուսումնասիրութիւն մը հրատարակեց Արեւելքի մէջ Տիւզէնճեան Տօմարակալութեան վրայ, գրագատական մըն ալ նուիրէ այս «Առեւտրական Թուաբանութեան», ո՛չ միայն դպրոցի վարիչները կանխաւ որոշ գաղափար մը կը կազմեն անոր արժէքին և օգտակարութեանը վրայ, այլեւ հեղինակը ինքն ալ կ՚օգտուի՝ յաջորդ տպագրութեանը մէջ իր գործը աւելի ճոխացնելու եւ եթէ թերիներ կան՝ լրացնելու համար, որուն պատրաստականութիւն յայտնած է արդէն Նախաբանին մէջ, գնահատելի համեստութեամբ մը։

Տ. Ա.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ.— Լորտ Սոլզպէրի հետեւեալ շրջաբերականը ուղղեց օտար երկիրներու մէջ գտնուող անգլիական դեսպաններուն.

«Ժամանակէ մը ի վեր ուշադրութիւնս կը հրաւիրուի այն ծախքերուն վրայ որոնք յարաճուն կերպով կ՚աւելցնեն՝ օտար երկիրներու մէջ Ն. Վեհափառութեան ներկայացուցիչներուն ելմտացոյցը։ Անգլիացի բազմաթիւ ուղեւորներ ամէն ատեն մայրաքաղաքէ մը կ՚անցնին եւ այնպէս կը նկատեն թէ իրաւունք ունին վայելել այդ տեղին անգլիական ներկայացուցչին հիւրընկալութիւնը։ Այս մասին բանակցեցայ գանձուց նախարարութեան հետ եւ ներկայ շրջաբերականիս կը կցեմ անոր մէկ տեղեկագիրը։ Անոր մէջ պիտի տեսնէք թէ պաշտօնական, քաղաքական կամ ընկերական ո և է կացութիւն, ինչ որ ալ ըլլայ, իրաւունք չի տար իրենց հաճոյքին, առողջութեանը կամ գործերուն համար օտար երկիրներ ուղեւորող բրիտանական հպատակներուն որ Ն. Վեհափառութեան ներկայացուցիչներուն ծախքովը հիւրընկալուին։ Աւելորդ է ըսել թէ Ն. Վեհափառութեան կառավարութիւնը չի փափաքիր սահմանափակել այն հիւրընկալութիւնը զոր դեսպանները կ՚ուզեն ընել իրենց անձնական բարեկամներուն։ Բայց պէտք է լաւ հասկցուի որ ատիկա իրենց կամքին թողուած բան մըն է եւ թէ ուղեւորներուն տրուած արտօնագիրները, նոյն իսկ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ, ենթարկուած են վերոգրուած վերապահումներուն։

ՍՈԼԶՊԸՐԻ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— [illegible]

[illegible]

կատարեալ են եւ բարեկամական։ Պէրլինի ամերիկեան պատուարժան ներկայացուցիչը, Պ. Հուայթ, մեզի գոհունակութիւն պատճառելու եղանակաւ խոստովանած է զայն անկախութեան տարեդարձին առթիւ խօսած ճառին մէջ։ Դեսպանը յայտարարած է թէ սպանեւամերիկեան պատերազմին ատեն Գերմանիոյ ներկայացուցիչներուն ընթացքը կատարելապէս համապատասխանած է Մ. Նահանգաց ակնկալութեանը։

«Իմ կողմէս ես ալ կը հաստատեմ թէ ամերիկեան կառավարութեան քաղաքական ընթացքը մեր կողմէ ո և է դիտողութեան առիթ տուած չէ։ Բնաւոր քաղաքականութեան մը տեսակէտով չկայ պատճառ մը որ երկու ազգերը լաւագոյն յարաբերութիւններ չունենան։ Բնաւ չեմ տեսներ կէտ մը ուր Գերմանիոյ եւ Ամերիկայի շահերը վէճի մէջ ըլլան։ Ապագային համար ալ չեմ տեսներ կէտ մը ուր անոնց զարգացման շրջանակները իրարու հանդիպին։ Իրաւ է որ ժողովուրդներուն զգացումները եւ անհամաձայնութիւններն ալ պէտք է հաշուի առնել։ Դժուար է անոնց դէմ մաքառիլ բանաւոր ապացոյցներով։ Ամերիկայի մէջ առհասարակ կը կարծեն թէ Գերմանացիները նողկանքի եւ ատելութեան զգացում մը կը տածեն Ամերիկայի նկատմամբ։ Գերմանիոյ մէջ ալ տարածուած կարծիքը սա էր որ ամերիկացիները շատ գէշ դիտաւորութիւններ ունէին մեզի նկատմամբ։ Կը կարծեմ թէ Ամերիկայի մէջ սխալ ըմբռնում մը ունեցած են այն կարծիքին վրայ որ Գերմանիոյ մէջ կը տիրէր սպանեւամերիկեան պատերազմին ատեն։ Մեր երկրին մէջ հանրային կարծիքը բնաւ չէ անտեսած Ամերիկացիներուն փայլուն յատկութիւնները. դժկամակութիւն չէ յայտնած երբ Ամերիկացիները վայելեցին իրենց ջանքերուն եւ յաղթութեան պտուղը ու վարձատրութիւնը. բայց Գերմանիա իր մարդասիրական համակրութիւնը երբեք չէ մերժած Սպանիոյ քաջարի ազգին որ այնչափ փորձութիւններու ենթարկուեցաւ։

«Կարգ մը օտար լրագիրներ հոս ու հոն իրաց վիճակը խեղաթիւրեցին նպատակաւոր եւ նենգաւոր կերպով մը, որպէս զի Ամերիկայի մէջ մեզի նկատմամբ անվստահութիւն առաջ բերեն եւ սխալ գաղափարներ կազմել տան։ Բայց Ամերիկայի հետ մեր յարաբերութեանց վիճակը բնաւ չվնասուեցաւ։ Այս յարաբերութիւնները երէկուան գործը չեն։ Մեծն Ֆրէտէրիք առաջինը եղաւ Մ. Նահանգաց անկախութիւնը ճանչցող, եւ անջատման պատերազմին ատեն, Գերմանիա օգնեց Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն։ Վերջին դարուն միայն Գերմանիոյ մէջ լաւ հասկցուած է Ամերիկան եւ հո՛ն միայն արդարութեամբ դատաստան եղած է անոր նկատմամբ։ Կը [illegible]

[illegible]

այլ եւս պիտի չկրնայ բազմաթիւ զինուոր հաւաքել։ Վերջին հեռագիրներու նայելով Մալապոն ալ Ամերիկացիներուն ձեռքը անցեր է, բայց ամբողջ քաղաքը կ՚այրի եղեր, երբ յաղթական զինուորները ներս մտեր են։

—Մանիլայի յաղթութեան լուրերը մեծ խանդավառութիւն մը չեն պատճառեր Մ. Նահանգներուն մէջ, վասն զի կը վախնան թէ այդ կռիւները շատ երկար պիտի տեւեն։ Ծերակուտական Կորման կ՚ըսէ թէ քսան տարի և հարիւրաւոր միլիոն տոլար պէտք են Փիլիպպեանց բնիկներուն յաղթելու համար։ Ամերիկեան կառավարութիւնը մտադիր է արտաքսել Փիլիպպեանց ներկայացուցիչները, որոնք տակաւին Ուաշինկթըն կը բնակին եւ զեկոյցներ կ՚ընեն լրագիրներուն։

ՍՊԱՆԻԱ.—Մարթինէզ Քամբոս, Պոլանքօ, Բրիմօ տը Րիվերա եւ Լոբէզ Տոմինիկէզ մարէշալները գումարուելով քններ են Բոլավիէժա զօրավարին ծրագրին զանազան կէտերը, զորս Պ. Սիլվէլա ընդունած է։ Մարէշալները միաձայնութեամբ կարծիք յայտներ են թէ այդ ծրագրին քանի մը կէտերուն գործադրութիւնը վտանգաւոր պիտի ըլլայ երկրին անդորրութեանը համար. համաձայներ են Ծերակոյտին մէջ դէմ խօսելու այդ ծրագրին, որպէս զի պահպանողականները եթէ պաշտօնի անցնին, չկրնան նոյն կէտերը իբրեւ օրէնք մը գործադրել։ Հաւանական կը նկատուի որ Պ. Սիլվէլա ծրագրին այդ կէտերը լուսաբանէ, ապահովցնելու համար մարէշալները։

ԲՈՐԹՕ-ՐԻՔՕ.— Ուաշինկթընէն կը գրեն Տէյպի.

«Սխալ են ամերիկեան լրագիրներուն լուրերը թէ Բորթօ-Րիքոյի մէջ ամէն ոք մեծ գոհունակութեամբ ընդունած ըլլայ ամերիկեան վարչութիւնը։ Իրողութիւնները հակառակը կը հաստատեն։ Ինքնօրէնութեան կուսակցութիւնը պաշտօնի վրայ մնաց մինչեւ որ պարզուեցաւ ամերիկեան դրօշը եւ այն ատեն միայն իր լուծումը հռչակեց։ Այդ կուսակցութիւնը ներկայացնող երեք նախարարները ամերիկեան կառավարութեան կողմէ ո և է շնորհ չընդունեցին։ Այդ նախարարները պէտք չէ շփոթել ազատական կոչուած այն երեք նախարարներուն հետ որոնք իշխանութեան վրայ մնացին Պրուք եւ Հէնրի զօրավարներուն հետ։ Այս պարագան կարեւոր է պատմութեան տեսակէտով։»

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Տ. Այըլանտ արքեպիսկոպոսը Հռոմ ժամանելուն պէս Պապին ներկայացաւ։ Խօսակցութեան գլխաւոր առարկան էր ամերիկեանութիւնը, որուն վրայ պապական կոնդակ մը պիտի հրատարակուի մօտերս։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Բունայի մէջ Կրժվիտ եղբայրներուն սպանութեան գործը նոր համեմատութիւններ ստացաւ, ոստիկանութեան պահականոցին մէջ պատահած միջադէպի մը հետեւանքով։ Հոն կը հարցաքննուէին անդամները այն ակումբին զոր Տամոտար Չաբէքար հաստատած էր։ Ասիկա, ինչպէս կը յիշուի, Բունայի մէջ երկու անգլիացի պաշտօնատարներ սպաննած ըլլալուն համար կախուեցաւ։ Ակումբին անդամներուն հարցաքննութեան միջոցին Չաբէքարի կրտսեր եղբայրը րէվոլվէր մը պարպեց ոստիկանութեան բնիկ սպայի մը վրայ, բայց գնտակը վրիպեցաւ։ Երիտասարդը պարծենալով ըսաւ թէ ինք է Կրժվիտ եղբայրները սպաննողը եւ ուրիշ Պրահման մը ցոյց տուաւ իբրեւ մեղսակից։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Վիէննայէն երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Հունգարիոյ նախարարապետ Պառոն Պանֆի նոյն օրը առտուն Աւստրիոյ մայրաքաղաքը ժամներ եւ կէս օրին Ֆրանց Եոսէֆ Կայսեր ներկայացեր է։

—Բէշթայի կէս-պաշտօնական լրագիր մը խօսելով նախարարապետին, ազգային պաշտպանութեան նախարարին, ելմտական նախարարին եւ երեսփոխան Պ. Զէլլի Վիէննա ուղեւորելուն վրայ, կ՚ըսէ թէ կառավարութիւնը՝ ընդդիմադիրներուն հանդէպ կը պնդէ իր պահանջումներուն եւ ազատական կուսակցութիւնն ալ փոխադարձ համաձայնութեան մը վրայ։ Ընդդիմադիրները եթէ այս պայմանները ընդունին, տագնապը լուծուած պիտի ըլլայ։ Եթէ մերժեն, կառավարութիւնը իրաւունք պիտի ունենայ ազդու միջոցներ ձեռք առնել, խորհրդարանական բարեկարգութիւնը վերահաստատելու եւ երկրին շահերը պաշտպանելու համար. այս միջոցները նախնական հանգամանք մը միայն պիտի ունենան։

ՔԱՐԼՈՍԵԱՆՆԵՐԸ.— Մատրիտէն երեքշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ Քարլոսեանները հրաւիրուեր են ներկայ չգտնուիլ Խորհրդարանի նիստին երբ սպանեւամերիկեան հաշտութեան դաշնագրին վաւերացմանը վրայ վիճաբանութիւն կատարուի։

ԶԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Վիէննայէն կը հեռագրեն Պրիւսէլի լրագրի մը թէ Զարը նախապէս Տանիմարքայի մայրաքաղաքը առաջարկեր է իբրեւ գումարման վայր ընդհանուր զէնընկէցութեան դեսպանախորհուրդին։ Գերմանիոյ կայսրը ընդդիմացեր է, ցոյց տալու համար իր տհաճութիւնը Տանիմարքայի այն բողոքներուն համար զորս կ՚ընէ Շլէզվիկ-Հոլշթայնի արտաքսումներուն առթիւ։ Այս պատճառաւ որոշուեր է Հաէյի մէջ գումարել դեսպանախորհուրդը։

ՔԱՐՈԼԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.— Գերման կէսպաշտօնական թերթերը արտատպած են այն լուրը թէ Սպանիա չուզեր ձեռքէ հանել Քարոլինեանները։ Այս արտատպումը սապէս կը մեկնուի թէ Գերմանիա, գէթ առ այժմ, ետ կեցած է այդ արշիպեղագոսը գրաւելու որոշումէն։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ.—Զրոյց կայ թէ նոր շփոթութիւններ ծագած են Վիքթորիա-Նիանզա լիճին հիւսիսային կողմերը։ Բրիտանական իշխանութիւնները միշտ զինուոր կը ղրկեն Ուկանտա եւ բազմաթիւ բեռնակիրներ վարձած են պաշարներու փոխադրութեանը համար։ Այդ զինուորները եւ պաշարները կը ղրկուին Մուանկայի վեհապետին նախկին երկիրները ուր անգլիական զինուորները կը գործեն՝ շինուող երկաթուղիի գծին հասած տեղէն մինչեւ արշաւախումբին բանակատեղը՝ որ Վիքթորիա լիճին հիւսիսային եզերքին մօտերը պէտք է գտնուի այս միջոցիս։

ՔՈՆԿՕ.—Պառոն Տանիսի զինուորները նորէն գրաւեր են Քալէմպարէէն՝ Թանկանիքա լիճին արեւմտեան կողմը՝ եւ ցրուեցան ըրեր են Պաթէթէլաներու ապստամբ զինուորները։

ԱԼԺԷՐԷՆ կը հեռագրեն երեքշաբթի թուականով թէ Պ. Ռօշֆոռ եւ Մաքս Ռէժիս շոգենաւ նստեր են Ֆրանսա դառնալու համար։ Դէպք չէ պատահեր։

ՍՊԱՆԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.— Սպանիոյ գաղթային նախկին նախարարը, որ հիմա հանրօգուտ շինութեանց նախարար է, Քուպայի եւ Փիլիպպեանց պատերազմներուն ելմտական հետեւանքին վրայ կարեւոր տեղեկութիւններ հրատարակած է։ 1895 մարտ 4էն մինչեւ 1898 դեկտ. 31 Քուպայի պարտքն է 1,952 միլիոն բեսէթա եւ Փիլիպպեաններունը՝ 129,566,000։ Ասոնցմէ զատ 1898 հոկտ. 31ին Քուպա կը պարտէր 273,957,971 բեսէթա զանազան յետնեալ վճարումներու համար, առանց հաշուելու անկէ ի վեր եղած ծախքերը, որոնց մէջ կան նաւային ու ցամաքային զինուորներու Սպանիա փոխադրութիւնը՝ նոյնպէս 60 միլիոն բեսէթա պարտք Թրանսաթլանթիք Ընկերութեան եւ 59 միլիոն ալ զանազան պանքաներէ եղած փոխառութեանց տոկոսին համար։ Նախարարը կը յայտարարէ թէ ամբողջ ծախքը 2,800 միլիոն բեսէթայի պիտի հասնի։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.—Իտալիոյ պաշտօնաթերթը հրատարակեց Ֆրանքօ-իտալեան առեւտրական դաշնագիրը վաւերացնող օրէնքը։ Սէքոլօ կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ դաշնագրութեան վերջնական քուէարկութեանը վրայ եւ կ՚ըսէ թէ հակաֆրանսականներու եւ ոչ մէկը դէմ խօսած է այդ դաշնագրութեան։ Սէքոլօ առեւտրական խզումին պատմութիւնը ընելով կ՚ըսէ թէ այդ վիճակը առաջ բերողները այնպէս կը կարծէին թէ առեւտրական պատերազմին պիտի յաջորդէ թնդանօթի պատերազմը։ Իտալական լրագիրը յիշելով իր ջանքերը զորս ըրած է Ֆրանսայի թշնամիներուն գաղտնի խորհուրդները երեւան հանելու համար, կ՚ըսէ. «Այն սկզբունքներուն անունով որոնք Իտալիան բարձրացուցին, Ֆրանսայի անկումը երկարատեւ խաւարում մը պիտի ըլլար ազատութեան դատին եւ անհուն սուգ մը քաղաքակիրթ աշխարհին համար։» Սէքոլօ կը հաստատէ թէ հիմա Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին ու Ծերակոյտին մէջ հակաֆրանսականներ չկան, եւ դիտել կու տայ թէ բաղձացեալ լուծումը ի՛նչ կերպով ձեռք բերուած է։

ՉԻԼԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԹԻՆ.—Անգլիական կառավարութիւնը կազմեց այն իրաւարարական յանձնաժողովը որ պիտի քննէ Չիլիի եւ Արժանթինի միջեւ եղած անհամաձայնութիւնները։ Յանձնաժողովը իրեն ներկայացուած տեղեկագիրները քննելով հաստատեր է թէ լուծուելիք դժուարութիւնները շատ մեծ չեն, որովհետեւ անհամաձայնութիւնները աշխարհագրական քանի մը կէտերու վրայ միայն կը կայանան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Վոլոյի ռուսական հիւպատոս Պ. Քուլթոս եւ Թեսալիայի երկաթուղիին տնօրէն Պ. Վլասթօ, Տոմոքոսի եւ Ֆարսալայի կողմերը գացեր են՝ գեղացիներուն բաժնելու 25,000 րուպլիի գումարը՝ զոր Վեհ. Զարը պարգեւած էր։

—Յունաստան ալ պիտի մասնակցի ընդհանուր զէնընկէցութեան դեսպանախորհուրդին, բայց պատուիրակները տակաւին ընտրուած չեն։

—Պիրէօն-Լարիսայի երկաթուղիի գիծին շինութիւնը աւարտելու համար նպաստաւոր պայմաններ առաջարկուեր են Ընկերութեան մը կողմէ, որուն մասնակից է նաեւ Պաթինեոլի Ընկերութիւնը։

—Լիզպոնայի Ֆրանսական դեսպանատան քարտուղար Պ. Ալիզէ Յունաստանի միջազգային քոնթրոլի յանձնաժողովին Ֆրանսական պատուիրակ պիտի կարգուի, փոխանակ Սուլանժ Պոտէնի, որ Բարիզ պիտի երթայ արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ պաշտօնավարելու համար։

—Եօրկիոս Թագաւորը, երեսփոխանական ընտրութիւններէն ետքը, Թեսալիա պիտի այցելէ։ Ն. Վեհափառութիւն յետոյ Պելոպոնէս պիտի երթայ եւ անկէ Յոնիական կղզիները։

—Զանթայի մէջ շաբաթ օրը չորս անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ
1899 Տարւոյ
Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցի
ԳԻՆ 2 ՂՐՇ.
Կեդրոնատեղին է Ազգ. Հիւանդանոցի գրասենեակը Կ. Պոլիս, Մեծ-Նոր խան, միջին յարկ թիւ 48, 49, 50։ (Կճիf)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ԿՏԱԿԸ

Նուպար փաշայի կտակի մասին,—որ ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ է Ազգին մէջ՝ մեծանուն դիւանագէտին մահէն ի վեր,—հետեւեալ տեղեկութիւնները ստացանք Աղեքսանդրիոյ մեր թղթակցէն.

«Հակառակ մինչեւ հիմայ տարածուած զրոյցներուն, կտակին պարունակութեանը վրայօք որ եւ է ճշգրիտ տեղեկութիւն ունեցող չկայ, նոյն իսկ Նուպարեան ընտանիքին ամենամտերիմ բարեկամներու շրջանակին մէջ։ Առ այժմ գիտցուածը սա է թէ ամէն անոնք որ հանգուցեալ փաշային ծառայութեանը մէջ գտնուած են, մինչեւ իրենց մահը պիտի վայելեն անոր առատաձեռնութեան արդիւնքը, ինչպէս անցեալոյն մէջ։

«Նուպար փաշային կտակը որ Գահիրէի Գերմանական հիւպատոսարանը կը գտնուի, հաւանօրէն շաբթուս մէջ պիտի բացուի։ Պարունակութիւնը ծանուցուելուն պէս՝ պիտի հաղորդեմ Արեւելքին»։

* * *

Նուպար փաշայի յուղարկաւորութենէն երկու օր ետքը, ուրբաթ, Պօղոս փաշա Գահիրէ գացեր է Բարձր. Խտիվին մասուցանելու համար իր յարգալից երախտագիտութիւնը՝ իր ողբացեալ հօրը մահուան առթիւ Ն. Բարձրութեան ինչպէս նաեւ եգիպտական կառավարութեան կողմէ ընծայուած արտասովոր պատիւներուն համար։ Պօղոս փաշա անձամբ պիտի այցելէ նաեւ նախարարներուն՝ շնորհակալութիւն յայտնելու համար։ Աղեքսանդրիոյ մէջ, Ն. Վսեմութիւնը հինգշաբթի իր այցետոմսը ղրկեր է ամէն այն ծանօթ անձնաւորութեանց որոնք մասնակցած էին յուղարկաւորութեան եւ ցաւակցութիւն յայտնած էին այս տխուր առթիւ։

—«Յուղարկաւորութեան թափորին լուսանկարները,— կը գրէ մեզ Աղեքսանդրիոյ մեր թղթակիցը՝ որուն շահեկան նկարագրութիւնը պիտի հրատարակենք Արեւելքի վաղուան թուով,— ձեռքէ ձեռք կը խլուին քաղքիս հրապարակներուն վրայ»։

—Թէ՛ Գահիրէի եւ թէ Աղեքսանդրիոյ եկեղեցիներուն մէջ հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտօններ պիտի կատարուին՝ Նուպար փաշայի յիշատակին։

Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ կայս. պալատ երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ առաջին քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ։

—Կրէտէի հոգեւոր հովիւ Տ. Մանուէլ քահանայ որ Պիրէօն եւ Աթէնք կը գտնուէր նոյն տեղերու ազգայինները հոգեւորապէս մխիթարելու համար, Պատրիարքարանի յանձնարարութեամբ վերադարձեր է իր պաշտօնատեղին՝ Կրետէ։

—Վանայ Առաջնորդարանէն Պատրիարքարան հասած գրութիւն մը կը ծանուցանէ թէ զինուորական տրոց միամեայ յետաձգման կայս. շնորհին առթիւ, Ծնունդի երկրորդ օրը քաղքին եկեղեցւոյն մէջ գոհաբանական հանդիսաւոր աղօթքներ կարդացուեր են Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեանը համար։ Արարողութեանց ներկայ գտնուեր են, բացի ի մեր եկեղեցականներէն ու ժողովրդեան ստուար բազմութենէ մը, կուսակալին փոխանորդը, հիւպատոսներ եւ Հայ Հռոմէական եւ Հայ Բողոքական համայնքներու ներկայացուցիչները։

—Պիթլիզի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ յունուար 10 թուականով. «Զինուորական տրոց գանձումը մէկ տարուան համար եւս յետաձգող կայսերական շնորհը Ս. Պատրիարք Հօր հեռագրով հաղորդուեցաւ վիճակիս առաջնորդական Տեղապահ Հօր, յանձնարարուելով միանգամայն որ այս առթիւ գոհաբանական աղօթքներ կատարուին։ Պատրիարքական աւետաբեր հեռագրին հասնելէն կէս ժամ ետքը, կուսակալի օգնական Անտօն էֆէնտի եւս մասնաւոր գրութեամբ մը նոյն շնորհը կ՚աւետէր եւ նոյն յանձնարարութիւնը կ՚ընէր Ազգ. Առաջնորդարանի։ Հետեւեալ օրը, երկուշաբթի, Տեղապահ Հայրը քահանաներուն միջոցաւ հրաւէր կարդաց քաղքիս բոլոր քրիստոնեայ հասարակութեանց՝ ժամ 8ին ներկայ գտնուիլ Կարմրակի եկեղեցւոյն մէջ կատարուելիք մաղթանքին։ Որոշեալ ժամուն, այդ եկեղեցին լեցուած էր երկսեռ խուռն բազմութեամբ. ներկայ էին նաեւ Ասորւոց առաջնորդը, Բողոքական ազգայնոց քարոզիչ Պատուելի Խաչիկ եւ անգլիական հիւպատոսարանի թարգման Պ. Յակոբ։ Արարողութիւնը շատ հանդիսաւոր եղաւ ու վերջացաւ առաջն. տեղապահ Տ. Եղիշէ Ծ. վարդապետ Զիլինկիրեանի քարոզով որ թուելով Վեհ. Սուլթանին բարիքները՝ ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան կենաց։ Ժողովուրդը ջերմագին «ամէն»ներով մասնակցեցաւ այս մաղթանքներուն։ Եկեղեցական արարողութեանց աւարտումէն ետքը, Տեղապահ Հայրը հեռագրով խնդրեց Ս. Պատրիարքէն որ վիճակին հայ ժողովրդեան հաւատարմական ու երախտագիտական զգացմանց հաւաստիքը մատուցանէ յոտս կայս. գահոյից»։

—Խասգիւղի Գալֆայեան որբանոցի Խնամակալութեան անդամուհիներէն Տիկին Աննա Խաչեան եւ Տիկին Էլիզա Տ. Ցարութիւնեան՝ ընկերակցութեամբ Թէրզեան Թովմաս էֆէնտիի՝ շաբաթ օրը յիշեալ որբանոցը այցելելով, որբուհիներուն ուսումնական վիճակը քննեցին. յետոյ Խասգիւղի ազգ. վարժարաններն ալ այցելելով՝ գոհունակ տպաւորութեան մը տակ մեկնեցան։ Որբանոցին մայրը՝ Երանուհի մայրապետ՝ իր սանուհիներէն չորս որբուհի նշաներ է որոնց երկուքին պսակադրութիւնը պիտի կատարուի Ս. Սարգիսի տօնին։

—Ասկէ առաջ Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդին եւ թաղին գանձանակի մասնախումբին միջեւ անհամաձայնութիւն մը ծագած ըլլալով, Թաղ. Խորհուրդը կազմալուծուած էր եւ հրաժարած անդամներուն տեղ ուրիշներ կարգուած էին Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ։ Կ՚իմանանք թէ նորընտիր անդամները յաջողելով բառնալ անհամաձայնութեան պատճառները, գանձանակի մասնախումբին պաշտօնը գծող կանոնագիր մը պատրաստած եւ մատուցած են Ս. Պատրիարք Հօր որ Տնտեսական Խորհուրդին յանձնած է զայն՝ վաւերացուելու համար։

—Այ-Սթէֆանոսի ազգայիններէն ոմանք Ս. Պատրիարք Հօր դիմելով գանգատած են թէ տեղւոյն միակ քահանան, Տ. Միքայէլ, գիշերները գիւղին մէջ չի բնակիր, որով եթէ յանկարծ քահանայի պէտք ունենան՝ պիտի ստիպուին գիշերանց Մաքրիգիւղ երթալ քահանայ գտնելու համար։ Նոյնպէս յայտնելով թէ շատ օրեր եկեղեցին արարողութիւն չի կատարուիր քահանայ չգտնուելուն պատճառաւ, դարման խնդրած են։ Ս. Պատրիարքը խոստացաւ հարկ եղած տնօրինութիւնը ընել։

—Հայ-Հռոմէականաց երեւելիներէն Մըսըրլը Օննիկ պէյ, որ երկու ամսէ ի վեր հիւանդ էր, նախընթաց գիշեր մեռաւ 46 տարեկան հասակին մէջ։ Հանգուցեալը անդրանիկ որդին էր Մըսըրլը Պօղոս պէյին, եւ Վիէննայի Մխիթարեան վարժարանին մէջ դաստիարակուած։ 1873ին, հօրը մահէն ետքը, անոր յաջորդեց իբրեւ սեղանաւոր Մայր Թագուհիին։ Ատեն մը, Մսխուսէի վարչութեան տնօրէնի պաշտօնը վարեց, որմէ ետքը զբաղեցաւ սեղանաւորական զանազան գործառնութիւններով որոնց դիւրութիւն կ՚ընծայէր իրեն՝ հօրմէն ժառանգած մեծ հարստութիւնը։ Ցետոյ Հաշուակալութեանց Ատեանին անդամակցութեան կոչուեցաւ, պաշտօն զոր կը պահէր մինչեւ իր մահը։ Օննիկ պէյ բարձրացած էր Իլլայի Ա. աստիճանին եւ ունէր Գ. կարգի Օսմանիէ ու Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանները։

Հանգուցեալը քանիցս անդամակցած էր Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքարանի վարչական ժողովներուն ուր օգտակար եղած էր։

Յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի վաղն առաւօտ, ինչպէս կ՚երեւայ Մահազդէն։

ՎՍԵՄ. ՕՆՆԻԿ ՊԷՅ ՄԸՍԸՐԼԸ

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԱՏԵՆԻ

Մէճիտիէ Երկրորդ եւ Օսմանիէի Երրորդ Շքանշաններով պատուեալ

Յետ սակաւամսեայ տաժանելի հիւանդութեան եւ ընդունելոյ զՍուրբ Խորհուրդս Եկեղեցւոյ՝ հանգեաւ ի Տէր ի հասակի 46 ամաց, համակելով ի խոր սուգ իւր ընտանիքն եւ ազգականները, որոնք սգազգեաց կը հրաւիրեն զբարեկամս եւ զծանօթս ներկայ գտնուիլ հոգեհանգստեան տխուր պաշտաման, որ պիտի կատարուի յառաջիկայ Ուրբաթ աւուր առաւօտեան ժամը 4ին (ըստ թ.), ի Սուրբ Աստուածածին Սթռանիոտ եկեղեցւոջ որ ի Սազըլ-Աղաճ, Բերա, ուր փոխադրեալ է հանգուցելոյն մարմինը։

Բերա, 3 Փետրուար 1899.

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՆ ՔՈՅՐԵՐԸ

Երէկ իրիկուն 27 3/4 ղրշ. ի երկրորդ նպաստ մըն ալ ստացանք Ռոպէրթ Քոլէժի հայ ուսանողներէն՝ բարեյիշատակ Տ. Խաչատուր Ա. քահանայի քոյրերուն համար, հետեւեալ նամակով.

«Փափագելով անմիջական յաւելում մը «ընել Գրագէտին Եղպայրին վրայ՝ անցած «շաբթու Արեւելքի Խմբագրութեան յանձ«նեցինք մեր առաջին հանգանակութեան «արդիւնքը։ Բայց որովհետեւ մեր ազնիւ «ընկերներէն մէկ քանին կարող չէին ե«ղած մասնակցիլ այդ առաջինին, փու«թացի երկրորդի մըն ալ ձեռնարկել, ո«րուն արդիւնքը՝ 27 ղրշ. 30 փրյ. դար«ձեալ կը յղեմ Խմբագրութեանդ»։

Րումէլի Հիսար, 3 փետրվ Լ. Ք.

Արեւելքի երէկուան թուով հրատարակած էինք՝ մինչեւ ցարդ Խմբագրութեանս հասած նպաստներուն գումարը (գործածման մանրամասնութիւններով) որ կը հասնէր 762 ղրշ. 10 փարայի։ Ռոպէրթ Քոլէժի հայ ուսանողներուն երկրորդ նպաստովը՝ այն գումարը կը բարձրանայ 790 (եօթը հարիւր իննըսուն) ղրուշի։

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ

Մեր գաւառի պատ. բաժանորդներէն կը խնդրենք որ անյապաղ իրենց չվճարուած բաժնեգինները ուղարկեն մեզի։ Հակառակ պարագային, պիտի ստիպուինք թերթերու առաքումը դադրեցնել։

Նաեւ գաւառի մեր պատ. գործակալներէն ալ կը խնդրենք որ եթէ բաժանորդներէ գանձուած դրամ ունին քովերնին, ժամանակ չկորսնցնելով ղրկեն։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Թաղապետութեան Թ. շրջանակին (Սկիւտար) տնօրէն Մուսա պէյի և Կ. Պոլսոյ մըգեղէններու մաքսատան տնօրէն Հաճի Հագգը պէյի։ Իւլայի Բ. աստիճան՝ մաքսային Խորհուրդին անդամ Ջէյնէլ պէյի։ Միւթէմաիզի աստիճան՝ Քաղաքապետութեան արհեստապետութեան դիւանին տեսուչ Խուրշիտ էֆ.ի։

—Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Հիճազի զօրաբաժնին հրամանատարի օգնական Իսմայիլ Շիւքրի փաշայի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ Թաղապետութեան Ա. շրջանակին հաշուակալ Ֆէվզի էֆ.ի։ Դ. կարգի Օսմանիէ՝ նոյն շրջանակին Ա. երկրաչափ Վէլի էֆ.ի։ Գ. կարգի Մէճիտիէ ու արհեստից շքադրամ՝ կայս. պալատան բժիշկներէն Հաճի Խօմէր Շէրիֆ էֆ.ի։

ԼԻԱԳԱԹԻ ՇՔԱԴՐԱՄ.—Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Լիագաթի ոսկի շքադրամ շնորհել Տպագրական Տեսուչ Վսեմ. Պէհճէթ պէյի, ի վարձատրութիւն իր բարուք և հաւատարիմ պաշտօնավարութեան։ Պէհճէթ պէյ տէրութեան ամէնէն արդարասէր կարող, ու եռանդուն պաշտօնատարներէն ըլլալով, կայս. այս նոր շնորհը արժանաւոր վարձատրութիւն մըն է, որուն համար կը շնորհաւորենք Ն. Վսեմութիւնը։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Իգտամի մէջ կը կարդանք.

«Բարիզի Սըմէն Ոըլիժիէօզ լրագիրը չարամիտներու յերիւրած մէկ ստութիւնը հրատարակած է թէ Անատօլուի զանազան կողմերուն մէջ իբրեւ թէ սով ու թանկութիւն կը տիրէ. բայց, գոհութիւն Աստուծոյ, ամէն ոք գիտէ թէ կայս. բոլոր երկիրներուն մէջ հողային բերքերը առատ են. ուստի այդ ստութիւնները հերքելու համար խօսքով պիտի բաւականանանք։ Եթէ Անատօլուի նահանգաց մէկ քանիին մէջ սով և թանկութիւն տիրէ, արդեօք միայն վերոյիշեալ լրագի՞րը կ'իմանայ։ Միթէ նահանգին պաշտօնեաներուն պարտքը չէ՞ այդ տեսակ կացութեան մը համար անմիջապէս տեղեկութիւն հաղորդել կեդրոնին։ Ինչպէս վերը ըսինք, գոհութիւն Աստուծոյ, կայս. երկիրներու ամէն կողմերը տեղական պէտքերու բաւականանալէն շատ աւելի արմտիք կը հանեն։ Եթէ երբեք ո և է տեղ արմտիքը եղած պէտքէն քիչ մը պակաս ըլլայ, կայս. կառավարութեան իմաստուն միջոցներուն շնորհիւ՝ անշուշտ այդ պէտքն ալ կը լրացուի։ Օսմ. երկիրներու բարեբեր հողը այս տարի ալ շատ առատ բերք պիտի տայ. ուստի ոչ ոք կարեւորութիւն կու տայ այդ լրագրին նման չարամիտներու յերիւրած ստութիւններուն։»

ԿՐԵՏԷ.—Նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ ծանուցուեցաւ ելմտական նախարարութեան թէ Հանեայի, Գանտիայի, Րէթիմոյի և Լաշիտի Նահանգներուն թոշակները ելմտական գանձէն պէտք է վճարուին։

ԳՈՍՈՎԱՅԻ կուսակալ Հաֆըզ փաշա որ անցեալ շաբթու Միթրովիցա գացած էր, նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ Ճէնովայի Անսալտօ նաւագործարանին մէջ նորոգուող օսմ. մարտանաւերէն զատ, միւս մարտանաւերն ալ արագահարուած նոր թնդանօթներով սպառազինուին։ Կայս. այս հրամանին համաձայն, մօտերս նոր թնդանօթները պիտի զետեղուին մարտանաւերուն մէջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ.—Վեհ. Սուլթանին կողմէ Սեւ Լերան իշխանին նուիրուած Թիմսահ զբօսանաւը շաբաթ օրը ճամբայ պիտի ելլէ Պոլսոյ նաւահանգիստէն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՄԱՐՈՔ. — Մօնիթէօռ կը հերքէ եւրոպական լրագիրներու այն լուրը թէ մօտերս օսմ. արտասովոր դեսպանութիւն մը պիտի ղրկուի Մարոք։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Բարձրագոյն հրամանաւ, Սէլանիկի նախորդ կուսակալ Րիզա փաշա աւագ անդամ կարգուած է՝ գաղթականներու զետեղման յանձնաժողովին որ կազմուած է Վեհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ։ Յանձնաժողովը որ Անատօլուի մէջ յարմար տեղեր կը փնտռէ գաղթականներու բնակութիւն հաստատելու համար, Իզմիրէն մանրամասն տեղեկագիր մը ղրկեր է իր պաշտօնավարութեան արդիւնքին վրայ։ Յանձնաժողովը գարնան պիտի այցելէ Գոնիայի, Էրզրումի և Ատանայի նահանգները։

—Շաբաթ օրը երեք հարիւր յիսուն գաղթականներ Իզմիր ժամանեցին Բանթալէօն ընկերութեան շոգենաւով։

ՍԱՄՈՍԻ Ընդհ. Ժողովին ատենապետ ընտրուեցաւ Պ. Մանուէլ Վալիանոս և ատենադպիր՝ Պ. Սմիրնիոս։ Ընդհ. Ժողովին կողմէ պատգամաւորութիւն մը անցեալ շաբթու Միւզիրիս պէյին յանձնեց Ն. Վսեմութեան բացման ճառին ուղերձը։

—Սամոսի իշխանապետութեան Իզմիրի գործակալ անուանեցաւ Պ. Նիքոլաիտիս։

ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱՅԻՆ վիճակը հետըզհետէ կը բարւոքի, բայց ձեռքին պալարին պատճառաւ անկողինէն չի կրնար ելլել։ Առաջին գործողութիւնը կատարած էր տոքթ. Սբանուտիս. երէկ ալ տոքթ. Գամպուրօղլու երկրորդ անգամ աւելի լայն ճեղքեց վէրքը։ Թեւին մէջ ջուր լեցուելուն առաջքը առնուեցաւ։ Մավրոյէնի փաշա տենդ չունի, ինչ որ լաւ նշան մը կը համարուի։

ՊԵԼՃԻԱԿԱՆ դեսպանատան նախորդ գործակատար կոմս Ֆրից վան տէն Սթէյն տը Ճէհայ, Կ. Պոլսէն մեկնելուն առթիւ, առջի գիշերը ճաշկերոյթ մը տուաւ Սէհպըլ տ'Օրիանի մէջ։ Ներկայ էին Հոլանտայի, Սպանիոյ ու Շուէտի դեսպանները, Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Նուրի պէյ և ուրիշներ։ Կոմսը երէկ առտու Եգիպտոս ուղևորեցաւ, ուրկէ Երուսաղէմ ալ պիտի երթայ։

ՕՍՄԱՆ ՆՈՒՐԻ ՓԱՇԱ, նախկին կուսակալ Սուրիոյ, առջի օրը մեռաւ Գապաթաշի իր ապարանքին մէջ։

ԱՐՄՏԻՔ. — Ամերիկայէն հեռագիր առնուած է թէ հունձքերուն մէկ մասը սառնամանիքէ վնասուած է։

ԱԼԻՒՐ.—Ռուսիոյ մէջ ալիւրի գինը երեսուն կոպեկ ինկեր է։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ալ միջազգային թղթատարական միութեան մէջ մտած է 1898էն ի վեր։

ԷՆԿԻՒՐԻԻ ՄԵՏՐԱՊՈԼԻՏԸ.— Ֆէնէրի Պատրիարքարանը հեռագիր ստացաւ թէ Էնկիւրիի Յոյնաց մետրապոլիտը Տ. Նէբասիմոս մեռեր է 90 տարեկան։ Պատրիարքարանը հրամայեր է կնքել անոր գոյքերը։

ԻԶՄԻՐԻ Համիտիէ ընկերութեան Աշըքէ շոգենաւը, որ անցեալները ընկղմեցաւ Իզմիրի նաւահանգիստին մօտ, ընկղմած տեղէն հանուեր է և պիտի նորոգուի։

—Աւստրիական Լէօյտ յածանաւակը կիրակի օրը Իզմիրի նաւահանգիստը ժամաներ է։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Իգտամ ֆրանսական նոր դեսպան Պ. Քօնսթանի կողմէ Վեհ. Սուլթանին ներկայութեանը արտասանուած ճառին և Թուրքիոյ ու Ֆրանսայի յարաբերութեանց վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ օսմանցիները, Թուրքերը, հակառակ ամէն տեսակ դէպքերու, ատելութիւն մը չեն ուզեր ունենալ ֆրանսական ազգին դէմ։ «Մեր երկիրներուն մէջ, կը յարէ Իգտամ, ամէնէն աւելի տարածուած ու գործածուած և վարժարաններուն մէջ աւանդուած լեզուն ֆրանսերէնն է։ Ազգի մը լեզուն անոր պատկերը ըլլալով, բնականաբար եւրոպական ազգերուն մէջ ամէնէն աւելի Ֆրանսացիներու բարքերուն ու սովորութեանը տեղեակ ենք. պարզապէս կրնանք ըսել թէ մենք Եւրոպան ճանչցանք Ֆրանսայով, այսինքն ֆրանսական լեզուով։ Բայց ցաւալի կէտը այն է թէ Ֆրանսացիներու նկատմամբ մեր ցոյց տըւած սիրոյն փոխարէնը չէինք տեսած։ Կարգ մը ֆրանսական լրագիրներ, որոնց արեւելեան գործերու տեղեակ չըլլալը ամէն պարագայի մէջ յայտնի կ'ըլլայ, օսմանցիներուն վերագրած էին ուրիշ ազգի պատկանող անձերուն հոս արուեստի և առեւտրական ձեռնարկներու մէջ յաջողիլը և Ֆրանսացիներուն համեմատաբար ետ մնալը։ Այս առթիւ բարեկամական հակառակող ընթացքի մէջ ալ գտնուած էին։ Բայց հոս ամէն ոք օրէնքին առջեւ հաւասար է. օտարականներու նկատմամբ ալ դաշնագրութեանց տրամադրութիւնները միայն կը գործադրուին։ Ֆրանսացիները վերջին տարիներու մէջ եթէ առեւտրական տեսակէտով ետ մնացած են, պատճառը Օսմանցիներուն պէտք չէ վերագրել, այլ սա պարագային թէ հոս չեն ունեցած այնպիսի անձնաւորութիւն մը որ Ֆրանսայի շահերը նկատողութեան առնէ ու պաշտպանէ և միշտ աչքի առջեւ ունենայ թէ այդ շահերու ապահովութիւնը միայն բարւոք յարաբերութիւնները ամրապնդելով ձեռք կը բերուի։ Բայց քանի որ հիմա Պ. Քօնսթանի նման կարող ու հեռատես անձնաւորութիւն մը կայ որ ամէն բանէ աւելի երկու տէրութեանց յարաբերութիւնները բարեկամութեան վերջին աստիճանին հասցնելու ջանացող է, վստահ ենք որ ֆրանս. լրագրաց անիրաւ բողոքներուն այլ ևս տեղի չի մնար։ Ջեռներէցութեան ոգի ունեցող մեր ֆրանսացի բարեկամներուն դրամատէրները կրնան յառաջդիմել ուրիշ տէրութեանց հպատակներուն պէս։ Օսմանեան լրագիրները համակրութեամբ ընդունած են Պ. Քօնսթանը, գիտնալով որ անիկա իր բոլոր ջանքերը ու ճարպիկութիւնը այս կարգի փափուկ խնդիրներու պիտի յատկացնէ։»

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԸ.—Ֆրանք-Թուրքիշ Զայթունկ կ'ըսէ թէ 1898ի մարտէն մինչեւ դեկտ.ի վերջը Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութիւնը հետեւեալ գումարները որոշած է զանազան պարտքերու ջնջման համար։

Բ. Սէրի օսմ. ոսկի		663,784
Գ.	» » »	232,650
Դ.	» » »	201,010

Ասոնցմէ զատ արեւելեան երկաթուղիի 6453 պարտաթուղթեր ջնջուած են։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ նախարարութեան քննիչ Լըֆուլօն էֆ.ի որդին Կիւսթավ Լըֆուլօն էֆ. ոստիկանութեան օգնական քննիչ կարգուեցաւ։

ՉԷԹԻՆՆԷՅԻ օսմ. դեսպանը Շքօտրա գացեր է Պայրամի տօնը անցընելու համար։

ԺԱՅՌԻ ԱՆԿՈՒՄ.—Յունուար 10ին Պէհճէնի գաւառակին մէջ, ցորեկ ատեն ժամ 7ին, Ջէրջի թաղին վրայ գտնուած բլուրէն ժայռ մը գլորելով տուն մը կործաներ է։ Այր մը և երկու կին փլատակներուն տակ մեռեր են. եօթը տարեկան տղայ մըն ալ վիրաւորուեր է։

ՁԻՒՆԸ ՏԷՐՍԻՄԻ ՄԷՋ.—Տէրսիմի մէջ շաբաթէ մը ի վեր ձիւն կը տեղայ և սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ. ամէն կողմ ճամբաները գոցուած են։ Ջմշկածագի թղթաբերները չորս օրէն Տէրսիմ հասեր է։ Միւս գաւառներու թղթաբերներն ալ տասնըհինգ օր ուշացեր են։ Տէրսիմի ճամբուն վրայ գտնուած Տէյիրմէն Եօլուի ուղին, որ Խոզաթէն 15-20 վայրկեան հեռու է, բոլորովին գոցուեր է։ Հինգ վեց հարիւր հոգի երկու օր աշխատելով նեղ ճամբայ մը բացեր են, ուրկէ թղթաբերը ղրկուեր է։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ հելլէնական ընդհ. հիւպատոս պիտի կարգուի Պ. Բէնավիսի փոխանակ Պ. Խիւէնիտիսի որ նոյն պաշտօնով Սէլանիկ պիտի փոխադրուի։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչութիւնը որոշած է քանի մը նոր նաւամատոյցներ շինել Վօսփորի մէջ։

—Շիրքէթի վարչութիւնը, կ'ըսէ Հագիգաթ, յառաջիկայ մարտէն սկսեալ հարիւրին հինգ զեղչ պիտի ընէ ապօնըմանի տոմսակներէն։

ԹԻՒՆԷԼԸ.—Քօնսթանթինուբոլիս ձեռնհաս պաշտօնատանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ըսելով որ Թիւնէլի պաշտօնեաները ժողովուրդին հանդէպ անպատշաճ ընթացքի մէջ կը գտնուին, որով բողոքները հետզհետէ կը շատնան։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Երէկ առտու, Նաւահանգստին մէջ անգլիական շոգենաւ մը զարնուեցաւ Ռուսական Օլկա շոգենաւին որ Աղեքսանդրիայէն կու գար։ Այս վերջինին սանդուխը կոտրեցաւ։

ՍԱԼՄԱԹՈՄՐՈՒՔԻ կողմերը, առջի գիշերը, երեք չարագործ յարձակեցան Էսատ անուն մարդու մը վրայ և ձախ կողէն վիրաւորելով զայն փախան։

ՇԷՀՐ ԷՄԻՆԻ թաղին մէջ, առջի գիշերը, Խաճուճճի Քեազիմ դաշոյնով քանի մը տեղէն վիրաւորեց Կիւլ անուն կին մը։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՄԷՋ, երեքշաբթի օրը, Ալի անուն մարդ մը ինքզինքը վիրաւորեց դաշոյնով և հիւանդանոց տարուելու միջոցին մեռաւ։

ՎԱՅՐԱԳ ԱՄՈՒՍԻՆ ՄԸ.—Իզմիրի մէջ, Գարշը Եազայի կողմերը գործաւոր մը իր կնոջ հետ անհամաձայն ըլլալով, անցեալ շաբթու ծիթապտուղ հաւաքելու պատրուակով լեռը տարեր և հոն ջրհորի մը մէջ նետեր է. յետոյ, իր ոճիրը ծածկելու նպատակով, ոստիկանութեան դիմեր և ըսեր է թէ կինը անծանօթ եղած է, բայց չկրնալով հաւատացնել ձերբակալուեր է. կինը մեռած հաներ են ջրհորէն։

ԵԷՆԻ ԳԻՒՂԻ մէջ մէկուկէս երկու տարեկան Նիքօ անուն տղայ մը սխալմամբ ասիտ ֆէնիք խմելով մեռեր է։

Հեռագիր

ԲԱՐԻԶ, 15 փետր.— Նախարարապետ Պ. Տիւբիւի յայտարարեր է որ վերաքննութեան համար կառավարութեան ներկայացուցած օրինագիծը եթէ Ծերակոյտին կողմէ ալ ընդունուի, վճռաբեկ ատեանին վճիռը մարտ 20էն առաջ տրուելով՝ Տրէյֆիւսի ցաւալի խնդիրը վերջ պիտի գտնէ։

—Թրանսաթլանթիք Ընկերութեան Լա Պուրգանեը շոգենաւը տակաւին հասած չըլլալով, մտահոգութիւն կը պատճառէ, վասն զի Ատլանտեանի մէջ սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Քինարտ Ընկերութեան Բավօնիա շոգենաւին վրայ տակաւին լուր առնուած չէ։

ԱԼԺԷ.—Մուսթաֆա քաղքին դումարումը արգիլուելուն պատճառաւ տեղի ունեցած ցոյցերուն հետեւանքով բազմաթիւ բնիկներ վիրաւորուեցան։ Երկաթուղիի պաշտօնեայ Պ. Վիլլօն կռուի միջոցին վիրաւորուելով մեռաւ։ Հարիւր հոգի ձերբակալուեցան։ Կիներ ու տղաքներ ոստիկան-զինուորներու ծիերուն տակ մնացին։ Ալժէ պաշարման վիճակի մէջ գտնուելու երեւոյթը ունի, գլխաւոր փողոցներուն մէջ շըջուն պահակներ կը պտտին։

ՀՌՈՄ.—Նաթալի թագուհին մօտերս իր յիշատակները պիտի հրատարակէ՝ Պէլկրատի, Նիսի ու Էմսի այն միջադէպերուն վրայ որոնց հետ անձնապէս առնչութիւն ունեցած է։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Տիւէյ ծովակալը մերժեց Մ. Նահանգաց նախագահութեան ընտրելի ըլլալու համար հանրապետականներուն կողմէ իրեն եղած առաջարկութիւնը։ Ծովակալը կ'ըսէ թէ այդ տեսակ պաշտօն մը վարելու համար պէտք եղած յատկութիւնները չունի։

ԼԻԼ.—Ֆռէռներու վարժարանին մէջ պատահած ոճրին պատճառաւ ժողովուրդը կը շարունակէ ցոյցեր ընել Ֆռէռներուն դէմ։ Ամբոխը ուզեր է ծեծել գերեզմանէն դարձող քանի մը քահանաներ, բայց ոստիկանութիւնը թող չէ տուեր։ Ժողովուրդը փորձեր է յարձակիլ կաթոլիկ վարժարանին վրայ, սակայն հարիւր չափ ոստիկաններ արգիլեր են։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Մ. Նահանգաց ելմըտացոյցը այս տարի 192 միլիոն տոլար բաց ունի։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Լրագիրներէ մէկ քանին կը պնդեն թէ Հօնկ-Քօնկի գերման հիւպատոսը 600,000 մարք բաշխեր է Փիլիպեանց ապստամբներուն։

ՇԹՈՒԹԿԱՐՏ. — Շոգեշարժ աղօրեբանի մը կաթսան պայթելով ութ հոգի մեռան և տասը հոգի վիրաւորուեցան։ Կաթսային կտորները մինչեւ 30-35 մէթր հեռաւորութեամբ տեղ նետուելով՝ տուներու պատերը ծակծկեցին։

ՊԷՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսեր հրամանաւ՝ Պաղեստինի գերման հիւպատոսները զինուորական սպաներէ պիտի կարգուին, որոնք նախապէս արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ պաշտօնավարած ըլլան։

ԱԹԷՆՔ. — Երեսփոխանական ընտրութիւններու առթիւ Լէհէնայի մէջ կռիւ ծագելով տասնըհինգ հոգի մեռան ու վիրաւորուեցան։

ՊՈՄՊԷ. — Անցեալ շաբթու ժանտախտէ հազար վեց հարիւր հոգի մեռան։ Հիւանդութիւնը հետզհետէ կը սաստկանայ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Զինուորականի կեղծ համազգեստով կարգ մը մարդեր ձերբակալուեցան և խիստ պատիժներու ենթարկուեցան։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 15 փետր. —Վճռաբեկ ատեանը համագումար նիստ մը մէջ նորէն պիտի լսէ Էսթէրհազին, որ չէ ուզած ամբողջացնել պատմական ճիւղին առջեւ տուած վկայութիւնը։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.—Պ. Ռոշֆօռ որ Ալժէէն կը դառնար, թշնամական ցոյցերու առարկայ եղաւ։ Հակակղեր ամբոխ մը անոր հետեւեցաւ մինչեւ պանդոկը։

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Ռումանական կառավարութիւնը քանի մը օտարականներ արտաքսեց որոնք անկարգութիւններ կը գրգռէին Ռումանիոյ մէջ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Զրոյց կայ թէ նախարարապետ Հօհէնլօհէ իշխանը պիտի հրաժարի և անոր պիտի յաջորդէ Շաումպուրկի իշխանը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ամերիկացիները գրաւեցին Իլօ-Իլոն, որ Ակուինալտոյի մարդերուն ձեռքը կը գտնուէր։

ԲԱՐԻԶ.—Բանամայի պարտաթուղթերուն վիճակահանութիւնը այսօր տեղի ունեցաւ։ 1,553,194 թիւը շահեցաւ 250 հազար ֆր. և 1,100,184 թիւը 100,000 ֆր.։

ՍՈՖԻԱ.—Սոֆիայի վիճակահանութեան Գ. կարգին վիճակահանութիւնը այսօր կատարուեցաւ։ 20,187 թիւը շահեցաւ 10,000 ֆր. 45,935 թիւը՝ 2000, 8440 թիւը՝ 1000։ Վիճակահանութիւնը վաղն ալ պիտի շարունակուի։ Ա. թիւը 40,000 ֆր. պիտի շահի. (Հեռագրական գործակալութիւնը 5000 ֆր. շահող թիւը յստակ գրած չըլլալով, չկրցանք հրատարակել։)

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ
ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ

Առեւտրական վարժարանի մէջ

Պիշէրօթիկ և ցերեկեայ Առեւտր. վարժարանիս միամեայ շրջանը յաջողութեամբ բոլորելէ յետոյ, անոր ուղղութեան և յառաջդիմութեան վրայ վստահ՝ կը վերսկսիմ կիրակնօրեայ դասախօսութեանցս։

Ութերորդ շրջանի Ա. դասը պիտի ըլլայ Յունուար 31 կիրակի, ժամ 7ին։ Եօթն ամսոյ մէջ (միայն կիրակի օրեր 3 ժամ զբաղմամբ) կ'ուսուցուին հետեւեալ կարեւոր ճիւղերը։

1. Վաճառականական գիտելիք.— Առեւտր. թղթոց տեսակները, անոնց կիրառման եղանակը, սեղանաւորական գործողութիւնք, ևայլն։

2. Տոմարակալութիւն.—Պարզ տոմար, կրկնատոմար և ընթացիկ հաշիւներ։

3. Հաշուագիտութիւն. — Առեւտուրի մէջ պատահած ընդհ. հաշիւներ։

Ծրագիրը ձրի կը տրուի վարժարանէն։ Վճարումն է ամսական մէկ մէճիտ կանխիկ։

Կանագործութեան արհեստը (մարանկօզ), որ աղքատին հաց ու հարուստին հաճոյք կը պարգեւէ, միայն մէկ տարուան մէջ սորվիլ փափաքողք կը հրաւիրուին տեսակցութեան։ Մեր վարժարանի մէջ արհեստապետ մը ունինք որ հարկ եղած երաշխիքը տուած է մեզ արդէն։ Արհեստի հետեւողք պէտք է ըլլան 15–20 տարեկան և նախակրթական ուսմանց տիրացած։

Դիմել Առեւտր. վարժարան, Բանկալթի, Ճէմիտիէ փողոց։ 227

5—6 Յակոբ Բագրատունի

ԲԱԶԷ

Մեծ հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից Սըլթան Մահմուտ փաշա Ապուտ էֆէնտի, Եէնի Ջարշի թիւ 5-6.

Վաճառատունս՝ իր առաջին եռամեայ շրջանին մէջ արդեամբ ցոյց տուաւ թէ իր խոստումներ գործադրելու կարող էր եւ հազարաւոր ազգային յաճախորդաց կողմէ քաջալերուած և փորձառութեամբ տեսնելով թէ արգոյ հասարակութենէ այնքան լաւ ընդունելութիւն կը գտնէ որքան աւելի խնամեալ եւ ճաշակաւոր ի վաճառ հանէ իր հանդերձներն, այսօր կը համարձակի՝ թէ իր ներկաներու ընտրութեամբ և թէ գործաւորաց վարպետութեան տեսակէտով յայտարարել թէ՝ գեր ի վեր է հրապարակիս բոլոր հանդերձեղինաց աներէ և այնպիսի գներով որ յանձնարարեալ զգեստուց չափ լաւ ձեւուած և ճաշակաւոր յինելով հանդերձ, 40% չափ մը պիտի գտնեն վաճառատունս պատուասիրողները։

Բազէի հիմնադիրը, հրապարակիս ծանօթ շուկայի վաճառատան մը տէրերն յինելով, իրենց նպատակն եղած է տիպար հայ գործարան մը պատրաստել և միանգամայն շուկայի աշառումն բարձրացնել մեծաքանակի փքբրիկ շահով մը, յաճախորդաց թողլով բոլոր արհեստական շահերն. մեծ առաւելութիւն մը զոր բոլոր իր փոքրիկ մրցակիցներն անկարող են ցոյց տալ։ Ահա Բազէի անմրցելիութեան գըլխաւոր գաղտնիքը։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ Թիւն 2 ղրուշ 112

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

4 Փետրուար 1899
Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 768.
Ջերմաչափ 8.
Օդը պայծառ:
Կէս օր. — Ժամը 6.20 :

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	9
Սելանիկ	—	8
Իզմիր	—	9
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	1
Պրուսա	—	8
Արփանկէլ	10	—
Բեդերսպուրկ	1	—
Մոսկուա	7	—
Բարիզ	—	8
Վիեննա	—	0
Օտեսա	—	1
Սօֆիա	—	0
Աթէնք	—	10

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.—
Հանդարտ :

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	26	07
Ամէնէն բարձր գին	»	26	03
Ամէնէն վար գին	»	26	05
Ռումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	117	25
Ամէնէն բարձր գին	»	117	87
Ամէնէն վար գին	»	117	—

ԲԱՑՈՒՄ 4 Փետր.

Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	26	09
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	117	50
Օսմանիյէ		421	—
Ռէժի		270	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		6	—
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	4	10
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	40
Թրամուէյ բաժնեթ.		735	—
» ժուիսանս		235	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	299	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	465	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	3	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. Երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	28
Անգլիական ոսկի	»	110	12
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	15
Քրիմից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Մէթալիք	»	96	—
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	22	92 3/4
» » » չէք	»	22	82
Պէրլին անտոկս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	80

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	75
» » » Գ.	»	28	15
Դ.) բաց.	»	23	63
) գոց.	»	23	63
Փոխառութիւն Դասապա	»	82	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	—
Այտընի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	108	12
Անգլ. Քօնսոլիտէ		111	17
Հելլենական 5 %	»	41	
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	48	75
Ռանթ » 4 %	»	38	—
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	87
» Նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	300
Դրամազեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 15 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	90
) գոց.	»	23	95
» » » Բ.	»	48	30
» » » Գ.	»	28	60
Օսմանիէ	»	421	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	118	50
Օսմ. Ռէժի	»	270	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	579	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	07
Քրէտի Լիոնէ	»	999	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	96	25
Սպանիական արտաքին	»	55	60
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	175
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԷՐԼԻՆ, 15 Փետր.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	116	87
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՍՈՒԵՂԷՆԻ
Անգլօ-Ֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան
De la Société des fabricants
anglo-français
Թ. 21, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց. Թ. 21
(ֆրանսական նամակատան դիմաց)

Անգլօ-Ֆրանսական գործարանատէրերու Ընկերութիւնը, դիւրութիւն տալու համար հասարակութեան՝ գտնելու իր անգլիական ու ֆրանսական ապրանքները, վաճառական մարքայով, կը ծանուցանէ թէ ստացած է իր

ՄԹԵՐԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
մեծաքանակ ասուեղէն
ազնուագոյն տեսակէ ու վերջին նորութեամբ։

Հասարակութիւնը կը հրաւիրուի այցելել
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՍՈՒԵՂԻՆԱՑ
Անգլօ-Ֆրանսական գործարանատէրերու ընկերութեան, իր գնումները կատարելէ առաջ։ 32

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓԻ ՎՐԱՅ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Ռ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօբալեան խան Ա. յարկ Թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատուները.

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և կերպասներ կը գտնուին, աժան, տոկուն, լաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուններէ 20 առ % պակաս և գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արգոյ հասարակութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար կօթէններ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 81—150

ՀԱՐՄՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ
ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԻՒՑԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամօնտօ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսներու համար ծաղկաւէտ կըրլանգներ քօղեր, ձեռնոցներ, ևն. և կը զարդարէ ՀԱՐՄՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով։ 130

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
Մ. Մ. ՊՕՆՏ, ՍԷԼԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
4, Քէօչէօ Թիւնէլ խան, Կալաթա
Ապահովագրութեանց, առաքմանց և յանձնարարութեան գործակալներ
Գործակալը Լանքաշիր Էնշուրանս և ընկ.
» Թամիզի և Մըրսի Մարին Էնշուրանս ընկ.
» Վան Օբէն և ընկ. Լիվրբոլ, Լօբօբէան և Ճէնէրալ Լօյտըրէօ։

Թղթակցութիւն բոլոր նշանաւոր քաղաքաց հետ. ծրարուած ապրանքներու առաքում աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ, խիստ չափաւոր գիներով։

ՄՈԴԱԿԱՆ ՀՐԱՊՈՒՐԻՉԸ

Շատ անգամ խանութի մը կամ վաճառատան մը ապրանքներէն աւելի, Նուէրներն են որ յաճախորդը իրենց կը քաշեն. անտարբեր անցորդը խանութին ճակատը կամ քովը շրջանակուած զարդարուն գիրերէն հրապուրուած ներս կը մտնէ ո՛և է առարկայ մը կամ նիւթ մը գնելու համար։

Բօլ Զրաք նկարչատունը, որ հաստատուած է Ղալաթիա, Տէմիր խան, 26, ամէնէն աւելի կրնայ գոհացնել այդ կարեւոր պէտքը, կը շինէ ամէն տեսակ Նուէլներ, ոսկեզօծ և արծաթազօծ, ցինկէյի, փայտի կամ թիթեղի վրայ շատ գունագեղութեամբ նկարելով գիրեր, զարդագիրներ, քանդակներ և պիտանքններ, հիանալի ճաշակով մը և շատ դիւրամատչելի գիներով։ Բօլ Զրաք նկարչատունը կը պատրաստէ նաև ածխատիպ պատկերներ (գարագալէմ) ամենակատարեալ նմանութեամբ։

Դիմեցէք. ամէնէն աժանն է և ամէնէն գեղեցիկը։

ԸՆԾԱՅ ՏՐՈՒԵԼՈՒ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՐՔԵՐ

Նամակներ առ երիտասարդս, երես 131 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ օրիորդս, երես 126 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ Նորապսակ ամուսինս, երես 144 գին 5 դահեկան։

Ասպացոյց քրիստոնէութեան, երես 462 գին 2 դահեկան։

Ծագումն քրիստոնէութեան, երես 406 գին 5 դահեկան։

Երգեր ու եղանակներ, երես 200 գին 3 դահեկան։

Ճամբորդութիւն (պատկերազարդ), երես 532 գին 8 դահեկան։

Մեծ ճշմարտութիւններ, երես 106 գին 2 դահեկան։

Ցովսեփայ պատմութիւնը, երես 154 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ ընտանիս, երես 248 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ մայրս, երես 138 գին 2 դահեկան։

Կեանք և կենցաղ, երես 132 գին 2 դահեկան։

Քրիստոսի Հին Նուագարանը (պատկերազարդ), երես 114 գին 2 1/2 դհկ.։

Կենդանաբանութիւն երես 283 գին 5 դահեկան։

Կը ծախուին Պայպըլ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԻԼԱՆ

Իտարէի մըրքէզիյէ ազլամը իլէ ուումում թէլէկրաֆ վէ բօսթա մէրաքիզի իչուն տախմիլէ նէզարէթի մինագասասընտան պիթէֆրիգ թապ էթտիրիլէճէկ մազաթալ բլան իտէն էվրագ վէ միւճէլլիտաթը մաթպուա խամնը սայրըտըլ օլան 732000 քիւսուր զրչ տան պիթէնզիլ ըլէճէ 564000 քիւսուր զրչ պէտէլ իլէ թալիպի ուհտէսին տէ ուսուլ վէ Նըզամը վէճհ իլէ թէէմինա իթա իտէն թաչ վէ հուրուֆաթ մաթպաասը սահիպի իզզէթլու Թաճիր պէյ էօհտէսինտէ թէգարրիւր խլէմիշ իսէ մինտէ թը մինագասանըն հասըլ էլ լիզումէ հըր չուայթը րումինին ծինճի բազար իրթէսի կիւնինէ գատար թէմտիտի լազըմ կէլտիկինտէն էվրագ վէ տէֆաթիրը միւգատտէր թէնզիլ իլէ թապ ու իտալէ օլանլարըն էտամը թաթպիգինտէն թամաա պէհէր կիւն Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի իտարէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ իլէմէլէրի Յինճի տէֆա իլան օլունուր։

30 քեանունը սանի 314 271

Լ'Ա. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ. Ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իւրեւ հասութարեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. Ռ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիչ-Պատուխակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԳԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ Ն ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլեայի և Պոլսոյ միջև խանձառարագելու քանոց

ԺԱՄԱՆՈՒՄ
Փետր. 20 Անդոլի Անատոլուի եզերքէն։
ՄԵԿՆՈՒՄ
Փետր. 21 Անդոլէ Մարսիլիա ուղղակի։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղով ուղեւորութիւն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղևորի և ապրանքի փոխադրութեան
Նաւավարձի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ
575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որք ամեն երեք շաբաթ կը ճամբեն Լիվըրփուլ և Ալեքսանտրիա միջև

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնօ
Ումբրիա	7718	Գոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Աւրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Քարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալեբբօ	2143	Մորօզզօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Էէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գազալոնիա	4845		

Ալեբբօ շոգենաւը, նաւապետ Հէվիթսըն, Լիվըրփուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վաճառքով, դէպի Փետրուար 21 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիտարի խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի, Պօրտոյի, Մէնչէսթըրի և Սեւ Ծովի միջև քանոց շոգենաւեր

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնօ
Իամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէբթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քէմնօրուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարօս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւլէն	1500

Դիմել առ Ճ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ 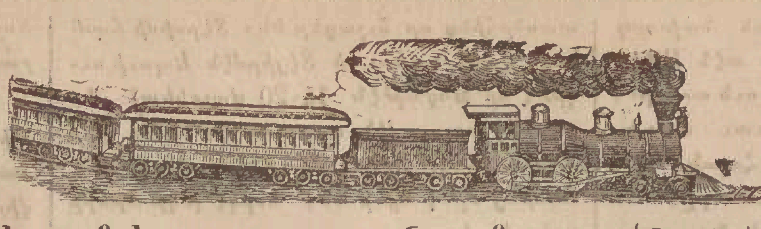 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1898 Նոյմբ. 1 (Ն. Տ.) երեքշաբթիէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 2 Ճամբ. Առտ.	Թ. 4 Ճամբ. Առտ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 6 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 8 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Առտ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկն.	1 35	3 47	5 57	8 15	10 30	11 30						
Հայտար Փաշա	ժմ.	2 —	4 12	6 22	8 40	10 55	11 55						
	մկն.	2 20	4 21	6 30	8 55	11 5	12 5						
Գըզըլ Թօփրաք	»	— —	4 28	6 37	9 5	11 13	12 13						
Ֆէնէր Եօլու	»	2 31	4 33	6 41	9 9	11 17	12 17						
Կէօզ Թէփէ	»	— —	4 38	6 46	9 15	11 22	12 22						
Էրէնքէօյ	»	2 42	4 43	6 51	9 21	11 28	12 27						
Պոսթանճըք	»	2 51	4 51	6 59	9 31	11 35	12 34						
Մալթէփէ	»	3 3	5 2	7 9	9 44	11 45	12 44						
Գարթալ	»	3 19	5 13	7 20	10 1	11 56	12 55						
Բէնտիք	ժմ.	3 30	5 21	7 28	10 11	12 4	1 3						
	մկն.	3 40			10 21								
Թուզլա	»	4 4			10 46								
Կէյպզէ	»	4 24			11 10								
Տիլ Իսքէլէսի	»	4 47			11 37								
Թավշանճըլ	»	4 56			11 47								
Հէրէքէ	»	5 13			12 6								
Եարըմճա	»	5 31			12 30								
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	5 43			12 44								
Տէրինճէ	»	5 52			12 57								
Իզմիտ	ժմ.	6 6			1 13								
	մկն.	6 26											
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	7 —											
Սափանճա	»	7 25											
Ատա Բազար	»	7 47											
Կէյվէ	»	8 31											
Աք Հիսար	»	8 52											
Մէքէճէ	»	9 24											
Լէֆքէ	»	9 49											
Վէզիր Խան	»	10 24											
Պիլէճիք	ժմ.	11 6											
	մկն.	11 16											
Քարաքէօյ	»	12 28											
Պօզիւք	»	1 12											
Ինէ Էօնիւ	»	2 2											
Ձուբուր Հիսար	»	2 33											
Էսկի Շէհր	ժմ.	3 12											
		իրիկ.											

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ. Առա.	Թ. 3 Ճամբ. Առտ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 5 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 7 Ճամբ. Իրիկ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ. Ճամբ. Իրիկ.	Թ.	Թ.	Թ.
		Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.			
Էսկի Շէհր	մկն.						11 45						
Ձուբուր Հիսար	»						12 21						
Ինէ Էօնիւ	»						12 56						
Պօզիւք	»						1 28						
Քարաքէօյ	»						2 2						
Պիլէճիք	ժմ.						2 52						
	մկն.						3 2						
Վէզիր Խան	»						3 35						
Լէֆքէ	»						4 8						
Մէքէճէ	»						4 40						
Աք Հիսար	»						5 4						
Կէյվէ	»						5 27						
Ատա Բազար	»						6 18						
Սափանճա	»						6 34						
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»						6 59						
Իզմիտ	ժմ.						7 34						
	մկն.			1 30			7 54						
Տէրինճէ	»			1 48			8 9						
Թիւթիւն Չիֆթլիք	»			1 59			8 18						
Եարըմճա	»			2 13			8 30						
Հէրէքէ	»			2 45			8 55						
Թավշանճըլ	»			2 58			9 5						
Տիլ Իսքէլէսի	»			3 9			9 14						
Կէյպզէ	»			3 40			9 38						
Թուզլա	»			4 5			9 58						
Բէնտիք	ժմ.			4 25			10 20						
	մկն.	2 [illegible]	3 10	4 35	6 27	9 [illegible]	10 30						
Գարթալ	»	2 11	3 20	4 48	6 36	9 10	10 45						
Մալթէփէ	»	2 22	3 31	5 4	6 47	9 21	11 4						
Պոսթանճըք	»	2 32	3 41	5 18	6 58	9 32	11 17						
Էրէնքէօյ	»	2 41	3 52	5 30	7 7	9 41	11 30						
Կէօզթէփէ	»	2 45	3 56	5 34	7 11	9 45	— —						
Ֆէնէր Եօլու	»	2 50	4 1	5 40	7 16	9 50	11 41						
Գըզըլ Թօփրաք	»	2 54	4 5	5 44	7 20	9 54	— —						
Հայտար Փաշա	ժմ.	3	4 11	5 52	7 26	10 —	11 50						
	մկն.	3 7	4 18	6 3	7 33	10 8	12 5						
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմ.	3 32	4 43	6 28	7 58	10 33	12 30						
							իրիկ.						

QUINA LAROCHE

Նիհար, տժգոյն և ախորժակ չունեցող տղոց ու կիներու և հիւանդութենէ նոր ապաքինածներու համար, ըստ բժշկութեան, ամենէն ազդու դեղը պղպատն ու քինինն է։ Պղպատը արիւնը կը թարմացնէ և կ'ուժովցնէ. իսկ քինինը՝ ստամոքսին պաշտօնը կը դիւրացնէ։ ՔԻՆԱ ԼԱՐՈՇ, այդ երկու ազդու դեղերէն բաղկացած ըլլալով իր նմաններուն մէջ ամենէն առաջինն ըլլալը կը հաստատէ այն 16,600 ֆրանքի պարգեւը զոր ստացած է ֆրանսական կառավարութենէն։ Քինա Լարոշ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէրօ	1200
Պօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պր ավօ	1076	Տրապօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էջաքօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2807	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րի[illegible]	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մարքիլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած պարպած և Օտեսա ուղղեւորած է։

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՃՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր
Երաշխաւորութեան գումար 82,500,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ
(Հիւտիւլը Մատուտ)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕԴՕՐ ՌԷԲԲԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տոքթ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԷՐԱ 396

(Ռուսաց դեսպանատան դէմ, Կիւլ Ջամիին ճամբուն դիմաց)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաապահով ցաւած ակռաներն անցաւ կը լեցնեն, [illegible]

Նորաձեւ եզանակաւ, Նուրբ, ճաշակաւոր, և գիւտակից արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թթմրեցուցիչ գեղերու և ամենակատարելագործեալ ազդմաններու միջոցաւ, [illegible]

Յ. Գ. Զմեանները կիրակի օրերն ալ, (ժամը [illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (ժամը [illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաւառցիներէ կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible]

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 2/14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 3/15 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 4/16 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 4/16 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 5/17 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 562

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՓԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (160)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՅՐ ԼԱՆԴԼՕԱՅԻ ՏԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—Ինչպէս կրնան մեկնել անոր հիմակուան հարստութիւնը։

—Զէ՞ք հասկնար։

—Ո՛չ։

—Ուրեմն գիտցէք, հայր իմ, թէ նստած չքեղ բնակարանը, ձիերը, ծառաները, ըրած բոլոր ծախքը, պերճանքը և մինչև իսկ հագած լաթերը տիկին Տէշարմի. կամ, եթէ կ'ուզէք, անոր ամուսինին սնտուկէն կը վճարուին։

—Սուտ կը խօսիս, ըսաւ մարքիզը դժգոհելով։

—Ո՛չ, սուտ չեմ խօսիր, և կրնաք հաւատալ ինծի, վասն զի լաւ տեղեկութիւն ունիմ։

Այս լուրէն ետքը, Կիւսթավ թողուց հայրը, և գնաց իւր բարեկամներուն քով։

Վարագոյրը բացուեր էր, երրորդ արարուածը կ'սկսէր։

Մարքիզը գետնահար եղեր էր, գնդերային բուռն սարսուռ մը կը ցնցէր զինքը մրրկոտ հովէ արմատախիլ եղած ծառի մը պէս։ Գունաթափ, քրտնաթոր, դիմեց դէպ ի մեծ սանդուղը։ Շունչը կը բռնուէր. օդի պէտք ունէր։ Դուրս ելաւ թատրոնէն։

Վայրկեանի մը մէջ Նախանձութիւնը զարհուրելի աւերում գործած էր սրտին մէջ։

Այն գիշերը Պ. տը Բրէսլ քառասուն հազար ֆրանք կորսնցուց խաղի մէջ։

Հետեւեալ առտուն քիչ մը հանդարտ գտաւ ինքզինքը։ Բաւական երկար խորհրդածելով համոզուեր էր թէ որդւոյն խօսքերը բոլորովին անտեղի էին։

Տարակոյս չկայ որ, կ'ըսէր ինքնիրեն, Կիւսթավ կը սխալէր, տիկին Տէշարմի պաշտպանեալն ուրիշի մը տեղը դնելով. այս այսպէս է։ Չէր կրնար հաւատալ որ այն պերճաշուք երիտասարդը սեղանաւորի մը հասարակ պաշտօնեան եղած ըլլար։ Որդւոյն ըսածն իբրև ճշմարիտ ընդունելու համար, պէտք էր երկրայիլ Անժէլի վրայ, կասկածիլ այն հմայքը զոր ունէր իւր աչքին, այն գերագոյն կնոջ փառապսակը, և հասարակ կիներու կարգը դասել։

Ո՛չ, տիկին Տէշարմ աւելի վեհ, աւելի խորախորհուրդ սիրտ մ'ունէր, ինքզինք չէր ստորնացնէր այնչափ ցածերն իջնելով. ո՛չ, երկրայիլ ներելի չէր. Անժէլ իւր պաշտած դիցուհին էր, կ'ուզէր միշտ այն պատուանդանին վրայ տեսնել ուր ինքը դրած էր, գեղեցիկ և անարատ, լուսեղէն ճառագայթներով շրջապատուած։

Միւս կողմէ, եթէ Անտրէ պատանին կարեւոր գումարներ կ'առնէր տիկին Տէշարմի ձեռքէն, անշուշտ Պ. Տէշարմի հաւանութեամբն էր։ Գիտէր որ տանը հաշիւները մեծ ճշդութեամբ կը բռնուէին, և Անժէլի անձնական ծախքերն ալ, միւսներուն նման կանոնաւորապէս կ'արձանագրուէին մեծ հաշուետումարին մէջ։ Սնտուկէն որ և է գումար չէր կրնար դուրս ելնել՝ առանց արձանագրուելու և գործածութիւնն արդարանալու։ Հետեւապէս տարակոյս չէր մնար թէ Պ. Տէշարմի հրամանովը հաշիւ մը բացուած էր Անտրէի համար։ Այս կերպով տը Բրէսլ մարքիզը կ'ողնչացնէր կիւսթավի ըսածները։

Բայց, այս ամէն խորհրդածութիւններով հանդերձ, չէր կրնար ինքզինք ազատել նախանձութեան կատաղութենէն, որ կը չարունակէր կրծել իւր սիրտը։

19

ՄԵՆԱՄԱՐՏԻ ՀՐԱՒԷՐԸ

Օբէռայի հանրասրահին մէջ Կիւսթավի և Անտրէի հանդիպումէն երկու օր ետքը՝ Անտրէ իմացաւ Բլէռի անհետացումը։ Շանթի հարուած մ'եղաւ։ Զգացած ցաւը սոսկալի էր։ Այն օրն ու գիշերը սարսափելի յուսահատութեան մէջ էր։ Ոչ Ալպէռ Անտըլէնի բարեկամութիւնը, ոչ ալ տիկին Տէշարմի անուշ խօսքերը կրցան մխիթարել զայն։

Բլէռին Ռըպէյի տանը մէջ անցած անցքը յիշելով՝ բնականաբար կասկած ծագեցաւ մտքին մէջ թէ Կիւսթավ տը Բրէսլի մատը կար այդչափ անհետացման գործին մէջ։

Այս կասկածն տուգել պէտք էր։

—Օ՛, թէ որ ան է, ըսաւ ինքնիրեն, կ'սպաննեմ զինքը։ Եւ որոշեց փնտռել գտնել զայն։

Երկու օր շարունակ, շաբաթ և կիրակի, Կիւսթավի ետեւէն պտըտեցաւ առանց վայրկեան մ'իսկ աչքէն վրիպեցնելու։ Բայց երիտասարդ կոմսին ընթացքին մէջ իւր կասկածը հաստատող բան մը չտեսաւ։

Երկուշաբթի առտու, Ալպէռ Անտըլէնի աշխատանոցէն դուրս ելած միջոցին, Պլանշ փողոցին մէջ իւր նոր բարեկամներէն մէկուն պատահեցաւ, որուն հայրն երկար ժամանակէ ի վեր Պ. Հանրի Տէշարմի ձեռնարկներուն ընկերակցած էր։

—Կը ճանչէ՞ք Կիւսթավ տը Բրէսլը, հարցուց Անտրէի քանի մը բարեկամական խօսքեր փոխանակելէ ետև։

—Հապա։

—Երբեք գործ մը չէ՞ք ունեցած հետը։

—Ինչ, պատասխանեց Անտրէ։

—Զարմանալի բան։

—Ինչո՞ւ։

—Վասն զի ձեզի հետ աղէկ չէ։

—Ի՛նչ ընեմ, մարդ մը չկրնար ամենուն հաճելի ըլլալ։

—Ճշմարիտ է. բայց պէտք է ըսեմ ձեզի թէ Կիւսթավ տը Բրէսլ ինքզինք ձեզի բացարձակ թշնամի կը յայտարարէ։

—Ա՛, ըրաւ Անտրէ ժպտելով։

—Չեմ ուզեր ձեզնէ ծածկել նաև թէ ձեր վրայ այնպիսի խօսքեր կ'ընէ, որ կրնան մեծ վնաս տալ ձեր անձնական պատւոյն։

Անտրէի արիւնը գլուխը ցատկեց, բայց հանդարտութիւնը չկորսնցուց, և բնական ձայնով մը հարցուց թէ ինչ տեսակ խօսքեր էին իւր վրայ ըրուածները։

—Աւելի չեմ կրնար ըսել ձեզի, պատասխանեց բարեկամը. Ես ուզեցի ծառայութիւն մ'ընել ձեզի իմացնելով թէ վտանգաւոր թշնամի մ'ունիք, որպէս զի գիտնալով զգոյշ կենաք։

—Մեծապէս շնորհակալ եմ ձեզի, պատասխանեց Անտրէ, անըզգայ չեմ ձեր այդ անկեղծ համակրութեան, բայց ձեր այդ բարեկամական ծառայութիւնը կատարեալ ըլլալու համար հարկ է իմացնել ինծի ինչ տեսակ վտանգի ենթակայ ըլլալս, որպէս զի գիտնալով կարենամ զգուշանալ։

(Շարունակելի)